

Mestari Eckhart

Ihminen Jumalassa, Jumala Ihmisessä

Filosofia

Pro gradu - tutkielma (008807)

Marko Horttanainen

161441

Tiivistelmä

Käsittelen työssäni Mestari Eckhartin käsitystä Jumalasta, joka on keskeisin avainkäsite. Käsite Jumala on monitasoinen kokonaisuus, jota pyrin työssäni avaamaan. Erityisesti keskityn ihmisen ja Jumalan suhteeseen, joka ilmenee tahdon, ymmärryksen, olemisen ja oikeudenmukaisuuden välityksellä. Suhde konkretisoituu näin ihmisen ja Jumalan ykseytenä, jonka muotoja kaikki mainitut osa-alueet ilmentävät. Jumala on synonyymi usealle merkitykselle kuten: *korkein minä* ja *korkein totuus*.

Eckhartin ykseys on valinta, joka tapahtuu ihmisen tahdon ja ymmärryksen suuntaamisen välityksellä. Ykseyden tavoittelun pyrkimyksenä tulla Jumalan kaltaiseksi. Kaltaisuus merkitsee *ykseyttä*, samankaltaisuutta Jumalan kanssa. Olla kuten Jumala on, kaikilla tasoilla. Jumala on kaiken täydellisyyden ilmentymä, jota ihminen voi valita tavoitella. Samoin ihminen voi valita tavoitella vastakohtaa, eli Eckhartin käsittein ei-mitään. Jumala on korkein rakkaus, korkein ymmärrys ja korkein oikeudenmukaisuus. Vastakohta ei-mitään on tietämättömyys.

Aina kun määrittelemme Jumalan, lisäämme Jumalaan jotain ylimääräistä. Ajatus on, ettei epätäydellinen voi määritellä täydellistä. Ihminen, kaikista täydellisimmilläänkin, on vain kalpea varjo verrattuna Jumalan täydellisyyteen. Ihminen voi tavoitella Jumalan kaltaisuutta, mutta ei koskaan tulla yhtä täydelliseksi ihmisenä. Ihmisen koko elämä on kuin portaat, joita pitkin ihminen voi joko nousta kohti jumaluutta tai pudota kohti tietämättömyyttä. Kaikki on riippuvaista ihmisen omista valinnoista. Ihminen on vastuussa, eikä vastuuta voi siirtää kenellekään muulle. Vastuu on kannettava ajatuksen, sanan ja teon tasolla aina. Ihminen on vastuussa tahdon suuntaamisesta, ymmärryksen kehittämisestä ja ylipäätään kaikkien valintojen seurauksista, kaikille osapuolille.

Jumala on myös kaiken luoja, mystinen voima, josta ei tarkkaan ottaen voida sanoa totuudellisesti mitään. Jokainen oleva on lähtöisin Jumalasta, palaa Jumalaan. Jumala on kaiken olevan kehä. Eckhart on osittain panteisti, mutta Eckhartin panteismiä ei tule liittää selkeästi "perinteiseen" panteistiseen maailmankatsomukseen. Eckhartin panteismi on omalaatuinen vaihtoehto, joka yhdistää monta ajatusta yhdeksi kokonaisuudeksi. Eckhartin mukaan Jumala on kaiken luoja ja kaikkialla, mutta ihmisen valinnoista riippuen, joko ilmenee tai ei ilmene ihmisessä. Vastaan työssäni lopuksi omalta osaltani kysymykseen Eckhartin panteismistä.

1 JOHDANTO	5
1.1 Mestari Eckhartin elämäntarina (1260-1327/8)	6
1.2 Mestari Eckhartin saamat vaikutteet ja vaikutus myöhemmin	8
1.3 Eckhartin akateemisen käsittelyn ongelmat	9
1.4 Lähdeaineisto ja lähdeviittaus	11
2 JUMALA	13
2.1 Jumala ja Jumalan kaltaisuus	14
2.2 Kaksi näkökulmaa Jumalaan.....	15
3 IHMISEN JA JUMALAN SUHDE	17
3.1 Ykseyden tavoittelu kaiken perustana.....	17
3.2 Jumala ihmisessä, Ihminen Jumalassa.	19
3.3 Ihmisen kehityksen asteittaisuus	21
3.4 Ykseyden hierarkkinen luonne.....	23
4 TAHTO JA YMMÄRRYS	26
4.1 Tahto ja ymmärrys suuntaavat toiminnan	26
4.2 Yksinkertainen ymmärrys	28
4.3 Viisi asiaa jotka ymmärrys paljastaa Jumalasta	29
5 OLEMINEN. OLEMASSAOLON FILOSOFIA.....	31
5.1 Nykyhetkessä eläminen: nyt-hetkessä läsnäoleminen	31
5.2 Olemassaolon filosofian perusta	34
5.3 Itsensä tyhjentäminen, tie olemisen tilaan	36
5.4 Oleminen, tapa kokea elämä	38
6 ETIIKKA: HYVEET JA HYVYYS	41
6.1 Hyvän ihmisen määritelmä	41
6.2 Hyveellisen toiminnan perusta ja seuraukset	43
6.3 Oikeudenmukaisuus, hyveellistä toimintaa.....	44
6.4 Ymmärrys ja tahto etiikan perustana	45
7 ECKHARTIN JUMALAN ”MYSTINEN” PUOLI	48
7.1 Mystiset kokemukset.....	49
7.2 Mystiikan luonne ja merkitys.....	49
7.3 Jumalan armo	51
8 PANTEISMI	53
8.1 Panteisti vai ei	53
8.2 Panteismin puolustus.....	54

8.3 Panteismin hylkääminen	56
8.4 Jumalan kaksijakoisuus.....	58
10 POHDINTA	60
LÄHDELUETTELO.....	65
Saarnat.....	67
Opetuspuheet.....	71

1 JOHDANTO

Mestari Eckhart (1260-1327/8) oli aikansa omaleimainen filosofi, teologi ja mystikko. Hän oli ajattelija, joka ei nykyään mahdu minkään koulukunnan "lokeroon" ongelmitta. Samasta syystä Eckhart on edelleen kiistanalainen henkilö. Hänen aineistonsa käsittelyn kiistat, liittyvät enimmäkseen tutkijakohtaisiin lähestymisnäkökulmiin. Ongelma on, että Eckhartin ajatuksista toiset ovat yrittäneet tehdä vain teologiaa, jotkut taas filosofiaa. Samoin Eckhartia on hyvin ongelmallisesti, tahdottu pilkkoa oppiaineiden mukaisesti eri osioihin. Käytännössä kaikki oppiaineiden väliset rajat on parempi heti unohtaa. Näin olen pyrkinyt menettelemään työni kohdalla, etsien vain mitä Eckhart todella tarkoitti. Rajanvedot tiedekunnittain yksinkertaisesti ovat keinotekoisia, sillä Eckhart itse puhui vain totuudestaan, ei koskaan mistään muusta.

Varsinaiset Eckhartin käsittelyn haasteet johtuvat aineiston niukkuudesta. On olemassa joukko saarnoja, muutama kirje ja kokoelma opetuspuheita. Aineistoa on silti varsin vähän, ottaen huomioon käsiteltyjen aiheiden laajuudet. Osa aiheista jää auttamattomasti keskeneräisiksi, ja monista aiheista taas kaipaisi lisätietoa. Toinen ongelma on, että osa saarnoista jää kesken, joistakin puuttuu kokonaisia lauseita välistä. Kolmas haaste liittyy saarnojen autenttisuuteen. Selkeästi väärennetyjä versioita on karsittu, mutta silti saarnoista nousee edelleen esille yksittäisiä lauseita, jotka eivät asetu saarnassa edelliseen tai seuraavaan lauseeseen, eivätkä edes saarnan kokonaisuuteen. Keskeistä on tietää, että Eckhartin käsin tallennettuihin saarnoihin pyrittiin jälkeempään vaikuttamaan, niin hyvässä kuin pahassa. Näiltä osin työni on lähdeaineiston armoilla. Olkoonkin, että on kohtia joihin suhtaudun varauksellisesti.

Aineiston luonteeseen liittyy myös Eckhartin esitystapa, joka ei ole aina yksioikoisen helppotajuinen. Eckhart puhuu vertauskuvien, vastakohtien ja runollisen kielen välityksellä. Tarkoituksena oli saada kuulija hämmennyksen kautta oivaltamaan jotain uutta. Työni kohdalla haaste on ollut löytää, mitä Eckhart todella tarkoittaa, eikä tyytyä vain muiden tekemään tulkitaan. Jos olisin tyytynyt muiden tulkintaan, työni olisi täysin erilainen, myötäillen sujuvasti muiden luomia "valmiita" näkemyksiä Eckhartista. Se olisi ollut helppo tie, mutta valitsin tutustua Eckhartin ajatuksiin pitkän kaavan mukaisesti. Olen tyytyväinen, että tein näin, sillä paljolti mitä Eckhartista on sanottu, osoittautui kapeakatseiseksi ja virheelliseksi.

Tarkoitan virheellisyydellä erityisesti sitä, että tulkitsijat ovat puhuneet asioita, jotka eivät tavoita Eckhartin perimmäisiä ajatuksia, suhteessa koko tuotantoon. Monet kirjoitukset ovat sidottu

teologiseen näkökulmaan tai hanakasti etsivät metafysiikkaa kaikesta sanotusta. Oma lukunsa erikseen ovat kirjoitukset, jotka tulkitsevat Eckhartia ainoastaan mystikkona. Oma pyrkimykseni on ollut pysyä "ei-kenenkään-maalla", antaen Eckhartin itse määritellä käsitteensä. Väistämättä tulkitsijalla on merkitystä, kun tutkija lähtee luomaan käsitekarttaansa uudelleen ja "keskustelemaan" Eckhartin aineiston kanssa. Eckhart sisältää tulkintavapautta, osittain se on tarkoituksenmukaista, mutta on olemassa selkeitä raudanlujia rajoja, *joita ei voi ylittää*. Tarkoitukseni on tuoda esille, valitsemillani aihealueilla keskeisiä rajoja, jotka ylittämällä tekee vääryyttä Eckhartin ajatuksille.

Aloitan etenemisen työssäni käsittelemällä Eckhartin ajatuksia ensin yleisellä tasolla, josta siirryn vähitellen yksityiskohtaisempaan tulkintaan. Työssäni nostan erityisesti esille Eckhartin keskeisimmän käsitteen eli Jumalan. Pyrkimykseni on tuoda esille vahvoja perusajatuksia, jotka ovat läsnä koko tuotannossa. Käsittelemän paljon ihmisen ja Jumalan välistä suhdetta, joka ilmenee olemassaolon filosofian eli olemisen, etiikan, nykyhetkessä läsnäolon, armon ja oikeudenmukaisuuden välityksellä. Lisäksi yhdistän koko tuotannon sisällöstä suurempia kokonaisuuksia, jotka liittyvät Jumalan ilmenemiseen ihmisessä.

Lyhyesti sanottuna koko kirjoituksen teeman kaikkine osa-alueineen voisi tiivistää *ykseyteen Jumalan kanssa*, jonka eri muotoja, ja ykseyden saavuttamisen menetelmiä kaikki käsittelemäni sivuuttaa. Lopuksi otan myös kantaa omalta osaltani yhteen Eckhartia koskevaan keskeisimpään kysymykseen eli panteismiin. Työni eroaa lukemistani Eckhartia tulkitsevista kirjoituksista erityisesti siinä, että nostan esille suuria kokonaisuuksia. Yksittäisten saarnojen sijaan, työni sitoo yhteen, koko tuotannosta nousevia suuria kokonaisuuksia. Totuuden nimessä on sanottava, että mitä tässä työssäni sanon Mestari Eckhartista jää puolitiehen. Koko kokonaisuuden käsitteleminen on mahdotonta, näin lyhyessä tutkielmassa. Paljon jää sanomatta.

1.1 Mestari Eckhartin elämäntarina (1260-1327/8)

Mestari Eckhartin elämästä tiedetään varsin vähän. Eckhart syntyi noin vuonna 1260 Saksassa, Hockheimissa, joko Gothan tai Erfurtin lähellä. (Walsche 2009, 6) Hänen etunimensä saattoi olla Johannes tai Johann (Heinimäki 2009, 9). Vuoden 1275 aikoihin Eckhart aloitti opinnot dominikaanien parissa ensin Erfurtissa. Myöhemmin hän todennäköisimmin liittyi dominikaanien sääntökuntaan Kölniin. Samassa paikassa Eckhart ehti melko varmasti olla Albert Suuren oppilaana. (Harmless 2008, 109. Flemming 1990, 14, Walsche 2009, 6-7).

Ensimmäinen varma tieto Eckhartista on kirjattu 18.4.1294, jolloin Eckhart piti pääsiäissaarnan Pariisissa. 1200- ja 1300-lukujen vaihteessa hän toimi dominikaanikonventin priorina Kölnissä. Vuonna 1302 Eckhart nimitettiin teologian johtavaksi maisteriksi Pariisin yliopistoon, missä hän sai lisänimensä Mestari. Käytännössä johtavan maisterin arvo tarkoitti professuuria. Samassa virassa toimi häntä ennen myös muun muassa Tuomas Akvinolainen. (Heinimäki, 9-12) Samoihin aikoihin Eckhart alkoi kirjoittaa laajaa kolmeosaista työtä *Opus tripartitum*. Työstä on jäljellä vain hajanaisia esipuheita (Harmless 2008, 110). Noin vuonna 1308 Eckhart kirjoitti kirjeen *Taivaallisen lohdutuksen kirja* unkarin surevalle kuningatar Agneksille, jonka isä Albrecht of Hapsburg oli murhattu. (Walsche 2009, 7, www.eckhartsociety.org)

Oltuaan vuoden Pariisissa johtavan teologian maisterin virassa Eckhart siirtyi dominikaanien esimieheksi Erfurtiin. Vuonna 1311 Eckhart kutsuttiin jälleen teologian maisteriksi Pariisiin yliopistoon. Toinen kutsu samaan virkaan oli harvinainen ja sitä pidettiin erityisenä kunnianosoituksena. Tällä kertaa hän oli virassa kaksi vuotta, vuoteen 1313 asti. Eläessään Pariisissa Eckhart asui dominikaani inkvisiittori William Humbertin kanssa, joka oli osallisena mystikko Marguerite Poreten tuomitsemisessa ja teloituksessa. Merkitykselliseksi asian tekee se, että Eckhart oli lukenut, ja mahdollisesti saanut joitakin vaikutteita tuomitulta Poretelta. Tapahtumien voidaan olettaa vaikuttaneen Eckhartiin. (Harmless 2008, 110-111).

Pariisin viran päätyttyä Eckhart siirtyi Strasbourgiin, missä hän toimi vuodesta 1313 vuoteen 1323. Strasbourgissa alkoi Eckhartin elämän ratkaiseva vaihe, kansalle saarnaaminen. Eckhart saarnasi kansalle heidän omalla kielellään eli saksaksi. Samasta syystä häntä on kutsuttu ”Modernin saksan isäksi”, sillä saarnatessaan hän uudisti saksankielen sanaston. (Flemming 1990, 14). Koska kansankielistä raamattua ei ollut saatavilla, joutui Eckhart selittämään ja kääntämään latinaa saksaksi. (Heinimäki 2009, 20-21). Saarnat alkoivat levitä käsinkirjoitettuina liuskoina eteenpäin. Samasta syystä alkoivat myös hankaluudet kirkon kanssa.

Vuonna 1323 hän siirtyi dominikaanien *studium generale*-koulun johtajaksi. Silloin alkoi myös kiista Eckhartin saarnoista Kölnin arkkipiispan Heinrich Virnenburgilaisen kanssa, joka asetti inkvisitiokomitean tutkimaan Eckhartin oikeaoppisuutta. Komitea löysi Eckhartin saarnoista reilut sata harhaoppista lausetta. (Heinimäki 2009, 12-14). Vuonna 1326 Eckhart joutui inkvisition eteen ja puolustautui tuloksetta. Harhaoppisiksi katsotut sitaatit lähetettiin paaville Avignoniin. Paavi asetti kaksi komissiota tutkimaan Eckhartin harhaoppisiksi epäiltyjä tekstejä.

Vuonna 1327 Eckhart lähti Avignoniin selvittämään tilannettaan ja sinne hänen elämänsä päättyi 67 tai 68 vuoden iässä. Hänen kuolemansa olosuhteista ei ole mitään tietoa, eikä myöskään hautapaikasta. Varmaa kuitenkin on, että hän kuoli ennen kirkon tuomiota. Kuolemasta huolimatta Eckhartin opit tuomittiin vuonna 1329, jolloin 17 lausetta todettiin harhaoppisiksi, 11 muuta kartettaviksi. (Heinimäki, 12-14). Lauseet tarkoittavat yksittäisiä lauseita saarnoissa ja kirjeessä Taivaallisen lohdutuksen kirja.

1.2 Mestari Eckhartin saamat vaikutteet ja vaikutus myöhemmin

Eckhart viittaa usein lähteisiin kuten ”eräs mestari”, ”muuan mestari”, ”pakanallinen mestari”, ”toinen mestari”, ”mestari” tai ”mestari sanoo”. Tiedettävästi hän viittaa ja sai vaikutteita ainakin seuraavilta henkilöiltä: *Aristoteles, Avicenna (Ibn Sina), Augustinus, Averroës, Platon, Pseudo-Dionysios, Pyhä Gregorius I, Mooses Maimonides, Origenes, Plotinos, Seneca, Tuomas Akvinolainen ja Pyhä Bernhard*. Usein kuitenkin on arvailujen varassa, ketä tai keitä hän milloinkin todella tarkoittaa. On suuri määrä lainauksia, joita ei ole voitu jäljittää. Eckhart ei läheskään aina sano suoraan ketä hän milloinkin lainaa. On kuitenkin selvää, että Eckhart oli tutustunut laajasti filosofiseen perinteeseen.

Koska kyseessä on vähemmän tunnettu ajattelija, nostan lyhyesti esille keiden ajatteluun Eckhart vaikutti myöhemmin. Eckhartin kuoleman jälkeen häntä puolustivat vahvasti dominikaanit Johannes Tauler ja Heinrich Suso. He ovat pitkälti vastuussa Eckhartin tuotannon leviämisestä ja säilymisestä. Eckhartin vaikutus ulottui Taulerin ja Suson kautta aina Martin Lutheriin saakka. (Sattler 1992, 114).

Käytännössä Mestari Eckhart pysyi pitkälti tuntemattomana aina 1900-luvulle saakka. (Walsche 2009, 12-13). 1900-luvulla tapahtui käänne kun yhä suurempi joukko tunnettuja ajattelijoina löysi myös Eckhartin. Filosofeista Eckhartilta vaikutteita ovat saaneet Hegel, Schopenhauer ja Heidegger. Hegel esimerkiksi piti luennon Eckhartista, ja ylisti häntä luentonsa päätteeksi: "Tässä meillä tosiaan on mitä haluamme!". (Sattler 1992, 114). Hegel ei koskaan virallisissa kirjoituksissaan viitannut Eckhartiin. Ainoastaan yhdessä kirjoituksessa Luentoja uskonnon filosofiasta 1824 on suora lainaus Eckhartilta. (Magee 2001, 24-26).

Heidegger kutsui Eckhartia mahtipontisesti "sanan ja elämän mestariksi". Heidegger esimerkiksi lainasi Eckhartilta yhden keskeisen käsitteensä *Gelassenheit* ("irti päästäminen") (Dranezovich 2003). Väitetään, että Eckhart oli Heideggerille yksi mestareista, jolta hän sai vaikutteita ajatteluunsa. (Caputo 1990, 17) Schopenhauer taas sanoi, että Buddha ja Eckhart sekä hän opetti samoja asioita, mutta välttämättä eri muodoissa ilmaistuna. (Mannion 2003, 79)

En myöskään ihmettelisi, jos Immanuel Kantin etiikka olisi saanut vaikutteita Eckhartin ajatusten pohjalta. Verrattaessa Eckhartin ja Kantin etiikkoja, on nähtävissä *mahdollisuus*, että Kant oli lukenut Eckhartia. Varmuutta yhteyteen ei ole olemassa. En voi sanoa muuta kuin, että lukekaa Eckhartin etiikka, ja sanokaa itse onko mahdollisuus olemassa.

Eckhartia on myös sujuvasti lainannut niin Dalai Lama kuin paavi Johannes Paavali II. (Heinimäki 2009, 7). D.T Suzuki taas on onnistuneesti löytänyt yhteyksiä Eckhartin ja erityisesti Mahāyāna Zen-buddhismiin väliltä (Suzuki 1957). Vertailevaa ja siltoja rakentavaa tutkimusta on tehty myös Taolaisuuden keskeisen filosofin, Mestari Zhuangin ja Mestari Eckhartin välillä (Jui-yin Kao 1996). Psykologian puolelta erityisesti Carl Gustav Jung sai runsaasti vaikutteita Mestari Eckhartilta. Jung oli kiinnostunut Eckhartista jo pienestä pojasta lähtien. Esimerkiksi hän sanoi, että Eckhart puhui ja tiesi alitajunnasta, jo 600 vuotta ennen kuin yksityiskohtaisempi alitajunnan tutkiminen edes alkoi. (Glenn Friesen 2008, 2-4, 7-9).

1.3 Eckhartin akateemisen käsittelyn ongelmat

Lähdeviittaus on akateemisen tutkimuksen näkökulmasta työni yksi suurimmista ongelmista. Kyse on aineistosta johtuvasta ongelmasta, sillä Eckhart käsittelee samoja asioita hajanaisesti, ja eri puolilla aineistoa. Eckhartin saarnoista ja kirjoituksista koottu aineisto ei ole missään määrin systemaattinen järjestelmä. Päinvastoin aineisto on hajanainen kokonaisuus, joka vaatii "salapoliisityötä" ja järjestelmällistä tiedon keräämistä useista eri saarnoista, opetuspuheista ja muista lähteistä. Käytännössä Eckhartin ajatukset on koottava yhteen kuten palapeli. Lähdeviittauksen kannalta ongelma on ilmeinen, sillä suuria kokonaisuuksia käsiteltäessä, palapelin paloja on kymmeniä.

Esimerkiksi suuret kokonaisuudet kuten ykseys, ihmisen kehityksen asteittäisuus ja ykseyden hierarkia on koottava yhteen. Jokainen mainittu suuri kokonaisuus koostuu useista pienemmistä kokonaisuuksista, kuten tahto ja ymmärrys, olemassaolon filosofia, etiikka ja oikeudenmukaisuus,

Jumalan ja ihmisen suhde. Jokainen listatuista pienemmistä kokonaisuuksista sisältää useita eri viittauksia aineistoon. Näiden lisäksi kokonaisuuksiin liittyy vielä joukko saarnoja, joissa käsitellään muitakin aiheita. Kun näistä kaikista kootaan yhteen suurempaa kokonaisuutta, lähdeviitteiden määrä paisuu häiritsevän isoksi. Lähdeviittaus alkaa näyttää kamalalta kun tekstin välistä loistaa pari riviä lähdeviitteitä siellä täällä.

Käytännössä viittaaminen suoraan Eckhartiin tarkoittaisi *vähintään* tämän kaltaista risuaitaa: (Eckhart S8, S13b, S16, S32, S44, S50, S52, S67, S70, S82, S83, S88, S91, S100, S103, OP7, OP11, OP23). Tältä pohjalta olen sen kannalla, että akateemiset viittausmenetelmät suurien kokonaisuuksien käsittelyyn ovat ongelmallisia. Samasta syystä olen päätenyt kokonaisuuksia käsiteltäessä lähdeviittauksen suhteen akateemisesti vajavaisiin ratkaisuihin.

Sama ongelma on läsnä myös Eckhartia lainatessa, suurien kokonaisuuksien kohdalla. Yksittäinen tai yksittäiset lainaukset eivät paljasta koko ajatusrakennelmaa. Lainauksien yhteen kokoaminen suurta kokonaisuutta käsiteltäessä, vaatisi valtavan määrän lainauksia tullakseen todistetuksi. Aivan kuten lähdeviittauksien kanssa, ongelmaksi tulee lainauksien suuri määrä. Nostan esille Eckhartilta lainauksia, mutta täydellistä kuvaa ei lainauksista suurien kokonaisuuksien kohdalla synny. Argumentointi puhtaasti lainauksia käyttäen edellyttäisi suurien kokonaisuuksien kohdalla huomattavan määrän tilaa. Tältä osin käytän osaksi "oikotietä" ja selitän käsityksiäni osittain suoraan ilman, että lukijalla on mahdollista seurata ajatuksenkulkua, lähdeviitteitä tai lainauksia seuraamalla.

Akateemisesta näkökulmasta katsottuna rikon sääntöjä tietoisesti. Samoin vien lukijalta näiltä osin mahdollisuuden jäljittää lähteitäni. Käytän suoraa lähdeviittausta silloin kun se on järkevää, usein asia onneksi on näin. Pienempien kokonaisuuksien kohdalla lähdeviitteiden merkitseminen onnistuu hyvin. Muilta osin en voi kuin pahoitella aineiston hajanaisuudesta aiheutuvia ongelmia lähdeviittauksen suhteen.

Miten muuten kuin puutteellisella viittausmenetelmällä voisin käsitellä ajatuksia, jotka hajoavat pirstaleiksi kymmeniin eri kohtiin aineistoa? Jos tyytyisin käsittelemään vain yksittäisiä saarnoja tai pienempiä kokonaisuuksia ongelma katoasi, mutta samalla jotain hyvin oleellista Eckhartin ajatuksista jäisi sanomatta. Suuret kokonaisuudet ovat Eckhartin osalta jääneet paljolti huomiotta. Suuret kokonaisuudet, joita olen tämän tutkimustyön aikana aineistosta löytänyt, eivät löydy Eckhartia tulkitsevasta lähdekirjallisuudesta, jota olen käynyt läpi. Erityisesti siksi koen olevan

perusteltua nostaa esille asioita, joiden selvittäminen on ollut suuren vaivan takana. Olkoonkin, että lähdeviittaus on näiltä osin puutteellista. Muuta järkevää vaihtoehtoa ei yksinkertaisesti ole.

Yksi aineistosta johtuva haaste on myös käännoksien väliset huomattavat erot, vaikka kyseessä olisi käänнос samasta saarnasta. Nostan asian esille, koska kääntäminen ei Eckhartin kohdalla ole selvästi ollut ongelmattonta. Käännoksien ongelmat taas siirtyivät minun harteille selvitettäväksi. Monien saarnojen osalta minulla on ollut käytössäni 2, 3 tai jopa 4 eri käännoста. Vaikeuden ovat ilmiselviä, kun "saman" saarnan toinen tai kolmas käänнос sisältää yllättäen uusia käsitteitä, kokonaisia lauseita, ja äärimmillään kokonaisia sivuja, joita ei löydy ensimmäisestä luetusta käännoksestä. Näiltä osin olen luottanut pääasiassa kirjaan *The Complete mystical works by Meister Eckhart*, mutta myös muut käännookset ovat täydentäneet työtäni.

1.4 Lähdeaineisto ja lähdeviittaus

Käytän työssäni pääasiassa Eckhartin saksasta ja latinasta käännettyjä saarnoja. Toiseksi lähteinäni ovat Eckhartin kirjoittama kirja *Opetuspuheita*, sekä kirjeitä *Taivaallisen lohdutuksen kirja* ja *Puolustus*. Näiden lisäksi on joukko muita kirjallisia lähteitä, joissa käsitellään Eckhartia.

Viittaan pääasiassa suoraan kokonaisiin saarnoihin esimerkiksi näin (Eckhart S13b, S67, S82). Saarnoista löytyy lista työn lopusta erillisenä liitteenä. Käytän saarnojen numeroinnissa samaa järjestystä kuin kirjassa *The complete mystical works by Meister Eckhart*. Poikkeuksena seitsemän viimeistä saarnaa, jotka löytyvät vain teoksesta *Sielun syvyys*.

Kaikilla saarnoilla ei ole nimeä. Saarnojen nimissä on myös joitakin päällekkäisyyksiä. Toisin sanoen Eckhart on puhunut samasta aiheesta, mutta erilaisen saarnan. Kolmanneksi listassa on saarnojen 13, 14, 24 ja 32 osalta versiot a ja b. Kyseessä ovat erilliset saarnat, jotka on laitettu saman numeroinnin alle. En täysin ymmärrä numerointia, enkä miksi yksittäisten saarnojen osalta on käytetty a ja b jaottelua, sillä asiaa ei selitetä ollenkaan. Kyse on erillisistä teksteistä, joista esimerkiksi 13a on vain lyhyeksi jäänyt saarna. Jaottelu versioiden a ja b välillä ei ole laadullinen erottelu.

Opetuspuheiden osalta käytän merkintää OP, sekä opetuspuheen numero. Esimerkiksi (OP4, OP15, OP19). Opetuspuheita on yhteensä 23, jotka löytyvät erillisenä liitteenä työni lopusta. Kirjeen Taivaallisen lohdutuksen kirjan osalta käytän merkintää (TLK), joka on suora viittaus koko

kirjeeseen. Kirje on vain 29 sivua pitkä ja käsittelee pääasiassa yhtä teemaa, joten en viittaa kirjeeseen tarkemmin sivunumerolla.

Muiden lähteiden osalta viitataan suoraan teokseen, tekijään ja sivunumeroon. Lisäksi käytän akateemisesti vajavaista viittausmenetelmää. Viitataan osittain vain aineiston kohtiin, jotka katson suurien kokonaisuuksien kannalta edustavimmaksi. Näiltä osin painotan, että merkittyjen lähdeviitteiden sisältö ei kata kuin *pienen osan* kirjoitetusta tekstistä. Merkitsen lähdeviitteet tällöin kursivoituna esimerkiksi (*Eckhart S40, S11, OP7*). Tarkoitukseni on näin tuoda esille edes pieni osa Eckhartin ajatuksista, jotka liittyvät suureen kokonaisuuteen.

Toiseksi, osittain jätän lähdeviitteet merkitsemättä. Ratkaisu sisältää ongelmia, mutta käsiteltäessä suurempia kokonaisuuksia, ei muutamalla saarnalla päästä lähellekään mitä tarvittaisi siihen, että lähdeviitteillä todella olisi mitään merkitystä. Sama ongelma liittyy myös kursivoinnilla eroteltuihin, edustavimmiksi valittuihin lähdeviitteisiin. En tiedä muita toimivia vaihtoehtoja, että teksti pysyisi lukijaystävällisenä, eikä muuttuisi lähdeviitteiden hallitsemaksi viidakoksi. Molemmat vaihtoehdot ovat ongelmallisia, mutta vaihtoehdot ovat vähissä suurempien kokonaisuuksien kanssa.

2 JUMALA

Käsite *Jumala* tulee ymmärtää laajasti, sillä Eckhartille Jumala on paljon enemmän kuin perinteisesti on totuttu ajattelemaan. Ymmärtääkseen mitä Eckhart tarkoittaa Jumalalla, on käsitettä riisuttava ennakkokäsityksistä. On unohdettava mielivaltainen ja kostonhimoinen Jumala. Kyseessä on käsite, jota Eckhart käyttää hyvin monessa eri merkityksessä. Jumala ei ole vain metafyyminen vakio, muuttuja tai ymmärryksen tuolla puolen. Jumala on vahvasti ihmisyyteen yhdistettävä käsite, jossa ihminen näyttäytyy aktiivisena ja vastuullisena valitsijana.

Jumala on ihmiselle konkreettisesti koko elämänfilosofia. Jumala näyttäytyy valinnan mahdollisuutena, jossa ihminen tavoittelee ykseyttä Jumalan kanssa. Ihmiselle Jumala merkitsee *kaikkein korkeinta* tavoiteltavaa totuutta, tietoisuutta, tahtoa, oikeudenmukaisuutta, etiikkaa, rakkautta ja olemisen tilaa. Samalla Jumala merkitsee myös kaiken olevaisen luoja ja mystistä voimaa, josta ei voida täsmällisesti sanoa mitään.

Jumala on. Tästä lähtökohdasta Eckhart aloittaa puhuessaan Jumalasta. Tarkoitan sitä, kun Eckhart käsittelee Jumalaa, hän ei missään vaiheessa puolusta Jumalan olemassaoloa. Hän ei käsittele miten Jumalan olemassaolo voitaisi tai tulisi todistaa. Eckhartille Jumala on selviö, kaiken lähtöpiste ja perusta. Näin yksinkertaistettuna Eckhart olisi helppoa ohittaa vain yhtenä keskiajan kirkonmiehenä, joka saarnasi Raamatusta ja Jumalasta kansalle. Näin yksinkertaisesta miehestä ei ole kyse. Eckhart puhuu kyllä Jumalasta niin paljon, että aina ei ole helppoa ensisilmäyksellä ymmärtää, mitä käsite Jumala milloinkin tarkoittaa. Jumalaan kuuluu myös oleellisesti tuntemattoman mysteeri, joka voi avautua jokaiselle vain henkilökohtaisena kokemuksena.

Lähtökohtaisesti on ymmärrettävä, että Jumala on ihmisen *todellinen minä*. Pääsääntöisesti käsitteet Jumala ja ihminen ovat Eckhartille yhtä. Sääntöön on myös muutama poikkeus, silloin kun Eckhart puhuu Jumalan luonteesta *luojana*, ja kaiken takana, kaikkialla läsnä olevana voimana. Yleisesti kun Eckhart puhuu Jumalasta, hän puhuu myös ihmisestä, ja toisinpäin. Taustalla on ajatus ihmisen ja Jumalan ykseydestä tai pyrkimyksestä ykseyteen. Puhuessaan mitä Jumala on, Eckhart tarkoittaa ihmisen todellista minuutta eli Jumalaa. (*Eckhart S24a, S35, S103, OP23*)

Ymmärtääkseen Eckhartia on lähdeittävä liikkeelle siitä, että Jumala on Eckhartille hyvin moniulotteinen käsite. Jumala on esillä monella eri näyttämöllä yhtä aikaa. Monitasoisuuden esimerkkinä mainittakoon, että Eckhartin Jumalasta on löydettävissä yhtäläisyyksiä myös Mahajana

buddhalaisuuteen ja Zen buddhalaisuuteen (Suzuki 1957, 3-4, 9-13). Lisäksi Copleston väittää Eckhartista löytyvän yhtäläisyyksiä myös sufilaisuuteen. (Copleston 2002, 128-129).

Käsitteenä Jumala on vahva symboli, ja käsitteeseen helposti liittyy erilaisia ennakkokäsityksiä. Mikäli todella tahdot antaa Eckhartille mahdollisuuden, on ennakkokäsitykset hetkeksi unohdettava, ja annettava Eckhartin määrittellä Jumala uudelleen. Jumala ei ole Eckhartille käsite jonka taakse hän piiloutuu, vaan kyseessä on käsite, jonka avulla hän ilmaisee itseään.

2.1 Jumala ja Jumalan kaltaisuus

Eckhart erottaa Jumalasta käsitteellisesti kaksi puolta: 1. Jumala 2. Jumalan kaltaisuus (jumaluus, jumalallisuus). Molemmat käsitteet viittaavat Jumalaan. Erona on että ensimmäinen eli Jumala voidaan ”määrittellä” ja jumalallisuutta ei voida. ”Määrittelyllä” Eckhart tarkoittaa, että puhumme Jumalasta, jolle annetaan ominaisuuksia kuten täydellinen hyvyys, oikeudenmukaisuus, viisaus ja niin edelleen. Toisin sanoen Jumala on määritelmä kaikille täydellisille *ominaisuuksille*. Jumaluus taas on nimetön, ja tarkoittaa ykseyttä Jumalan kanssa. (Harmless 2008, 118-119). Käytännössä molemmat puolet kietoutuvat toisiinsa, sillä jumaluus on Jumalan ominaisuuksien ilmenemistä ihmisessä.

Lisäksi Eckhart sanoo, että kun ”määrittelemme” Jumalan lisäämme Jumalaan jotain totuuden vastaista. Aina kun näin tapahtuu, emme puhu enää Jumalasta, sellaisena kuin Jumala on, vaan olemme määritelleet Jumalan vaillinaisesti. Käytännössä tämä tarkoittaa perusajatusta siitä, ettei epätäydellinen voi määrittellä täydellistä. Samasta syystä sanat eivät koskaan todella tavoita Jumalaa. Tarkoittaen, että vaikka määrittelemme ominaisuuksia Jumalalle, niin todellisuudessa emme koskaan määritellen tavoita Jumalaa. Tarkkaan ottaen emme voi sanoa Jumalasta mitään kokonaista totuutta. Voidaan sanoa vain: *Jumala on*. (Eckhart S96, S25, S21)

Terminologia jumalankaltaisuuden ja Jumalan välillä on merkityksellinen, vain eroteltaessa täydellistä ja epätäydellistä Jumalan ilmenemistä. Vain Jumala on täydellinen ja jumalan kaltainen parhaimmillaan kalpea varjo Jumalan täydellisyydestä. Eckhartin mukaan jumaluus ei voi koskaan ilmetä täydellisenä ihmisessä. Ihminen ei siten voi koskaan olla täydellisesti niin kuin Jumala. Kyse on tavoitteesta, jatkuvasta kehityksestä, jossa ihminen ei voi koskaan sanoa: ”nyt minä olen valmis”.

Jumalallisuus ja jumalan kaltaisuus viittaa jumalallisiin ominaisuuksiin, joiden ihminen voi valita ilmenevän itsessään. Eckhart puhuu samasta asiasta myös ”pojaksi tulemisella”. (Eckhart S66) Kyse on kaltaisuudesta Jumalan kanssa, jossa ihminen toteuttaa jumalallisia ominaisuuksia. Näihin ominaisuuksiin palaan tarkemmin myöhemmin. Lyhyesti kyse on olla jumalankaltainen, joka on yhtä kuin on olla yhtä Jumalan kanssa. Jumaluus on siten ihmisen ja Jumalan yhdistymistä toiminnassa 1. Ajatusten 2. Sanojen 3. Tekojen tasolla. Jumaluus on olla jumalankaltainen.

Jumaluus ja jumalankaltaisuus antavat konkreettisen muodon ihmisen ja Jumalan suhteelle. Kyse on tahdosta, ymmärryksestä, etiikasta ja olemassaolon filosofiasta, joita ihminen harjoittaa suhteessa jumalallisuuteen. Siihen millaisena jumalallisuus *täydellisimmillään* näyttäytyy, Eckhart ei anna täysin valmista vastausta. Tarkkaan ottaen se on jotain, mikä voidaan ainoastaan kokea. Käsitteen Jumala merkitys jakautuu kahdella joita käsittelen seuraavaksi.

2.2 Kaksi näkökulmaa Jumalaan

Eckhart puhuu Jumalasta karkeasti kahdesta eri näkökulmasta. Ensimmäinen on Jumala kaiken luoja ja perimmäisenä voimana. Toinen on Jumala ihmisessä. Teen erottelun näkökulmien välillä Jumalan käsittelyn helpottamiseksi. Erottelu itsessään on keinotekoinen, mutta se helpottaa Jumalan käsittämistä.

1. Jumala luoja. Perimmäinen mystinen voima, joka on luonut kaiken olevaisen. Kaikki oleva on lähtöisin Jumalasta ja on Jumalassa. Jumala, jota ei voida sanoin kuvata, tulkita ja ymmärtää. Hänestä voidaan puhua vaillinaisesti, mutta ei koskaan suoraan tavoittaa. Ihminen on Jumalan luoma, kuten kaikki muukin olevainen.
2. Jumala ihmisessä ja ihminen Jumalassa. Ihmisyyteen liittyvä jumaluus, joka keskittyy yksilön vastuuseen itsestään. Ihminen valitsijana, tahdon suuntaajana, ymmärryksen ja tietoisuuden kehittäjänä. Ihminen on sitä, mitä valitsee. Ilmenee ihmisen tahdon, ymmärryksen, etiikan ja olemisen tasolla.

Ensimmäinen puoli merkitsee Jumalaa, joka on perimmäinen vaikuttaja, kaiken luoja, jonka ymmärtäminen sanoin on mahdotonta. Jumalasta voidaan sanoa ”Jumala on x” ja yhtä hyvin voidaan sanoa ”Jumala ei ole x”. Molemmat ovat Eckhartin mukaan yhtä tosia, sillä perimmäistä

totuutta Jumalasta ei voi käsittein koskaan tavoittaa. Ainoa tapa saada tietoa Jumalasta on Eckhartin mukaan kokemukset korkeammasta tietoisuudesta. (Evans 1993, 70).

Korkeampi tietoisuus on seurausta tahdon ja ymmärryksen suuntaamisesta. Käytännössä Eckhart ei kuitenkaan tarkoita, että kaikki mitä Jumalasta sanotaan, olisi totuudeltaan samanarvoista. Eckhart selkeästi haluaa vain painottaa, ettei totuus Jumalasta löydy suoraan käsitteistä, eikä sitä voida siten käsittein ilmaista, ilman että totuus tulisi vääristetyksi. Sanat voivat olla tienviittoja, mutta tie on kaikkine haasteineen kuljettava itse.

Kyseessä on Jumalan toinen "puoli", joka ilmenee ihmisenä olemisena, jumalallisten ominaisuuksien ja olemisen tavan välityksellä. Kyse on siitä miten Jumala kaltaisuudessa ilmenee ihmisessä, jos ihminen valitsee tulla Jumalan kaltaiseksi. Jumalan ja ihmisen suhde merkitsee rakkauden todeksi elämistä ajatuksen, sanan ja teon tasolla. Käytännössä tämä tarkoittaa jumalan kaltaisuutta tahdossa, ymmärryksessä, oikeudenmukaisuudessa ja olemisessa. Käsittelen työssäni ensisijaisesti tätä puolta.

Jaottelu on keinotekoinen, sillä Jumala ja ihminen ovat yhtä, erottamattomasti. Koen silti erottelun olevan tarpeen, sillä se määrittää Jumalasta sen puolen josta voidaan täsmällisemmin puhua ja sen puolen, josta puhuminen on vajavaista. Molemmat puolet ovat Eckhartin ymmärtämisen kannalta yhtä oleellisia. Olkoonkin, että ensimmäinen puoli Jumala luojana haastavampi. Käytännössä molemmat puolet kuitenkin kulkevat käsi kädessä läpi tuotannon, eikä erottelu ole siksi koskaan täysin ehdoton.

Jumala on koettavissa Eckhartin mukaan vain kokemuksen välityksellä ja siihen kokemukseen ei voida kuin korkeintaan johdattaa kuulijaa. Näin ollen erottuu saarnojen esitystavassa se puoli, joka haastaa kuulijaa kokemaan ja ymmärtämään itse. Vasta yhdistämällä sanallisesti ymmärrettävä ja kokemukseen perustuva käsitys Jumalasta voidaan päästä oikeille jäljille. Tässä mielessä kokemus Jumalasta on aina myös *henkilökohtainen*. Aivan samalla tavalla kuin jokaisen kokemus elämästä on henkilökohtainen. On ymmärrettävä, että Eckhartin Jumala on koko elämän käsittävä kokonaisuus. Käsittelen seuraavaksi tarkemmin ihmisen ja Jumalan suhdetta.

3 IHMISEN JA JUMALAN SUHDE

Ihmisen ja Jumalan suhde konkretisoituu ihmiselle ykseyden tavoittelussa Jumalan kanssa. Lähden liikkeelle suurimmasta kokonaisuudesta eli ykseydestä, joka on kaiken perusta. Kaikki kokonaisuudet yhdistyvät Eckhartilla ykseyteen. Myöhemmissä luvuissa tarkennan ihmisen ja Jumalan suhdetta kokonaisuuksilla, jotka määrittelevät yksityiskohtaisemmin mistä ykseydessä on käytännössä kysymys. Nostan esille kolme kokonaisuutta. 1. Oleminen eli olemassaolon filosofia 2. Tahto ja ymmärrys 3. Etiikka, rakkaus ja oikeudenmukaisuus.

3.1 Ykseyden tavoittelu kaiken perustana

"Jumala ja minä, me olemme yksi" (Eckhart S103). Ykseys on kaikessa taustalla oleva perimmäinen ajatus, johon koko ihmisenä oleminen perustuu. Jumala ja ihminen ovat Eckhartin mukaan *perimmäisessä totuudessa yhtä*. Kuten Eckhart sanoo: "Meidän ei pidä ajatella tai hahmottaa Jumalaa ulkopuolellamme, vaan omanamme, ja sinä mitä meidän sisimmässä on". (Eckhart S103). Kaikki on myös lähtöisin Jumalasta. Kaikki palaa Jumalaan. Jumala on kaikkialla. Samoista syistä ykseyden tavoittelu on ihmisen luontainen taipumus. Parhaimmillaan tahto ja ymmärrys ohjaavat jokaista kohti ykseyttä. Eckhartin mukaan pyrkimys ykseyteen on ihmiselle luontainen, sillä ymmärtävä ja tietoinen ihminen tavoittelee hyvää. Kyse on tietämättömyydestä jos ihminen ei tavoittele ykseyttä. (Eckhart S96, S103, S67, S97, OP10)

Ollakseen yhtä on ihmisen tyhjennettävä sisäinen "temppeli" eli itsensä valheellisesta minuudesta, että ihmisessä asuisi vain Jumala. (Eckhart S6). Kuten kaikessa Eckhartille, kyse on myös ihmisen vapaasta valinnasta, jossa Jumala merkitsee valoa "temppelissä". Ihmisen on valittava tahtooko hän kehittyä ymmärryksessä, ja jalostaa itseään kohti Jumalan kaltaisuutta. Ihminen voi myös valita toisin. Tällöin ihminen valitsee pimeyden eli elää takertuneena omaan valheelliseen minuuteensa ja tietämättömyyteen. Eckhart puhuu samasta asiasta myös "sielun lapsilla" eli ihmisen alemmilla voimilla, jotka ihmisen on voitettava saavuttaakseen korkeamman ymmärryksen. (Eckhart S6, S21, OP1).

Täydellisessä muodossaan "Jumalasta on tultava minä ja minästä Jumala, niin että hän ja minä ovat olemisessaan yhtä ja ovat yksi, ja että ne tuossa olemuksessa vaikuttavat ikuisesti yhden teon" (Eckhart S96). "Yksi teko" on ykseys kaikessa, niin täydesti, koko elämä on "yksi teko".

Ykseyden taustalla on ajatus valinnasta ihmisen *korkeamman* eli todellisen minän ja *alemman* minän välillä. Kyse on ratkaisevasta erottelusta ihmisen alemman ja korkeamman minuuden välillä. Ihmisen minuus on alempi ja se tavoittelee omaa "etuaan" itsekkäästi. Käytännössä tämä tarkoittaa toimintaa, joka ei ota huomioon kokonaisuuden kannalta parasta ratkaisua. Jumala taas merkitsee korkeinta eli *todellisinta* minuutta. Jumalan kaltainen toiminta on *korkein mahdollinen tahto, ymmärrys ja rakkaus*. Erottelu alemman ja korkeamman minuuden välillä on tärkeä, sillä se asettaa koko ihmisen elämän asetelmaan, jossa ihminen itsessään, nykyisessä tilassaan on epätäydellinen, hiomaton ja voisi potentiaalisesti olla paljon enemmän. Korkeampi minuus merkitsee potentiaalia, jota kohti ponnistella. Olla yhtä Jumalan kanssa, merkitsee korkeamman minuuden elämistä, jota voidaan myös kutsua korkeimmaksi *rakkaudeksi*.

Koko ihmisen ja Jumalan suhteen perusta on ykseyden tavoittelussa. Ihminen pyrkii jumalan kaltaisuuteen, olemaan niin kuin Jumala. Tämän ajatuksen pohjalta voidaan löytää perusta ja rakenne, jonka pohjalta koko ihmisen kehitys etenee. Eckhart sanoo, että ihmisen on hylättävä itseys eli alempi minuus ja kaikki luotu materian maailmassa. Vain siten ykseys on mahdollista. Ainoastaan ykseydessä korkeampi minuus eli Jumala ilmenee. (Eckhart S60).

Jumalan kaltaisuuden ilmeneminen edellyttää ihmiseltä nöyryyttä, joka mahdollistaa ylpeyden väistymisen. On pystyttävä myöntämään ja tunnistamaan, että on noustava alemmasta, korkeampaan minuuteen. Ensimmäiseksi ihmisen on tunnistettava mikä hänessä edustaa alempaa minuutta. Jos ihminen kuvittelee ylpeydessään olevansa jo tarpeeksi kehittynyt, ei etenemistä voi tapahtua. Siksi vain nöyrä ihminen voi löytää kehityksen tarpeen. Eckhartin sanoin on nähtävä, ettei ihminen itsessään ole mitään. Ainoastaan Jumala ihmisessä on. (Eckhart S50, S51). Tavoite on olla kuten Jumala, toimia kaikin puolin kuten Jumala.

”Kaikista olennaisimmat asiat, jotka Jumalasta voidaan sanoa, ovat sana ja totuus. Jumala kutsui itseään sanaksi. Pyhä Johannes sanoi: ”Alussa oli sana” (Joh. 1:1), ja hän tarkoitti että ihmisen tulisi olla kuin adverbi, Sanan rinnalla oleva sana” (Eckhart S67). Tässä on Eckhartin ajattelun yksi keskeisistä ja tärkeimmistä ajatuksista, joka toistuu läpi tuotannon eri muodoissa. Kyse on kaltaisuudesta Jumalan kanssa, joka on yhtä kuin tavoiteltava olemisen tila sisäisessä ja ulkoisessa maailmassa. On oltava kuin aamutähti, aina läsnä Jumalalle, mutta kaiken maallisen yläpuolella. Ihmisen ja Jumalan välinen suhde on yhtä kuin kyky olla jumalankaltainen eli kaltaisuuden tilassa.

Sana on hyvä esimerkki miten Eckhart antaa käsitteille uusia merkityksiä. Sana sanan vieressä on yhtä kuin olla kuten Jumala, niin sisäisesti kuin ulkoisesti. Sana on 1. sisäinen kuva ja 2. ulkoinen kuva. Sisäinen kuva merkitsee ihmisen sisäistä kaltaisuutta, perimmäisen totuuden tavoittamista kokemuksessa ja ymmärryksessä, jotka ovat tärkeimmät. Ulkoinen "ulosloistava kuva" on taas luotu fyysinen maailma, jossa kaikella on erillinen oleminen. Kaltaisuuden todeksi eläminen materiaalisessa todellisuudessa eli "ulkoisessa kuvassa" on vaativampi. (Eckhart S6)

Jumala ihmisessä ja ihminen Jumalassa. Ykseys muodostaa ytimen, jonka ympärille ihmisen ja Jumalan suhde rakentuu. Pääsääntöisesti voidaan sanoa, että Jumala on yhtä kuin ihmisen todellinen "minä". Minuus joka on yhtä Jumalan kanssa eli täydellistynyt. Osin Jumalan voisi korvata käsitteellä "ihanne minä", sillä kyse on jatkuvasti tavoiteltavasta ihanteesta. Mitä enemmän ihminen on yhtä Jumalan kanssa, sitä enemmän jumaluus ilmenee hänessä (Eckhart S18, S67, S55).

Yksi keskeinen asia, jonka suhteen Eckhartia on ymmärretty väärin, liittyy ykseyden luonteeseen. Eckhartin mukaan täydellinen jumalankaltaisuus on ihmiselle mahdotonta saavuttaa. (Eckhart S9). Ihmisyyden ja jumalallisuuden liitto on parhaimmillaan vain kalpea varjo Jumalan täydellisyydestä. Kaikista selkeimmin Eckhart *puolustuksessaan* teki selväksi, että ihminen ei voi koskaan olla täydellinen, kuten Jumala on (Eckhart 1941, 258-305).

Tarkoitus ei kuitenkaan ole vähätellä ihmisen mahdollisuuksia, ainoastaan asettaa mittakaava ihmisenä olemiselle. Ykseys on läpi elämän kulkeva tie, jossa ihminen voi kaikessa vajaavaisuudessaan täydellistyä ihmisenä elämänsä loppuun asti. Kyse on ihmisyyden ja jumalallisuuden välisestä liitosta, jossa ihminen on aina epätäydellinen suhteessa täydelliseen eli Jumalaan. Jumala ja ihminen ovat kyllä Eckhartille yhtä, mutta ykseyden suhde on monimutkaisempi. Selitän asiaa seuraavaksi tarkemmin.

3.2 Jumala ihmisessä, Ihminen Jumalassa.

Pääsääntöisesti aina kun puhutaan Jumalasta, puhutaan myös ihmisestä. Kun Eckhart sanoo: "Jumala on" hän tarkoittaa myös "Ihminen on". Tällöin Eckhart tarkoittaa ihmisen korkeinta potentiaalia, sitä mitä ihminen *todella on*. Ihminen ja Jumala ovat Eckhartin tuotannossa kirjaimellisesti perimmäisessä totuudessa *yhtä*, mitä tulee ihmisen ja Jumalan suhteeseen. Se on koko tuotannon läpi kulkeva punainen lanka, jota seuraamalla voi paremmin päästä kiinni Eckhartin ajatuksen kulkuun.

Jumala on Eckhartille korkein tavoiteltava tila. Ihminen voi valita ilmentää Jumalaa itsessään, eli toteuttaa jumalallista tahtoa. Tämän ihanteen saavuttaminen on ihmisen itsensä vastuulla. Vastuu valinnoista tapahtuu tahdon, ymmärryksen ja tiedostamisen välityksellä. Ennen olemista tulee tiedostaminen ja ymmärrys, sillä tietääkseen mitä oleminen on, se on tiedostettava. (Eckhart S84, S13b, S103)

Jumalan ja ihmisen välisessä suhteessa avainasemassa ovat valinnat, ja ennen kaikkea vastuun kantaminen. Ihminen luo valintojensa kautta suhteen koko elämään eli Jumalaan. Vastuu syntyy siitä, että ihminen tiedostaa olevansa vastuussa ajatuksen, sanan ja teon tasolla. Ihminen on sitä mitä valitsee. Ollakseen kuten Jumala, ihmisen on valittava se. Siksi Eckhart kysyy:

”Nyt siis, rakas ystävä, voiko sinulle olla haitaksi että sallisit Jumalalle mahdollisuuden olla sinussa Jumala?” (Eckhart S13b). Eckhart kehottaa ihmistä valitsemaan Jumalan ja jumaluuden ilmenemisen. "Voiko sinulle olla haitaksi" on Eckhartin asettama kysymys kuulijalle, joka sisältää suuren kokonaisuuden. Kyse on ykseyden valitsemisesta kaikilla tasoilla. Kysymyksen voisi myös laittaa muotoihin: Onko sinulle haitaksi olla rakkaudellisempi ja oikeudenmukaisempi? Onko sinulle haitaksi olla tietoisempi?

Ihmisen ja Jumalan välisen suhteen voimakkuus on ihmisen valinta *kaltaisuudesta / ykseydestä* Jumalan kanssa. Myös valitsematta jättäminen on valinta olla tietämätön. *Jumala ihmisessä ja ihminen Jumalassa*, on yhtä kuin ihmisen tahto ja ymmärrys yhdistyneenä Jumalaan. Kaikessa on kyse ihmisen vastuusta ja omista valinnoistaan. Eckhart ei jätä sijaa syyttää Jumalaa tai ketään omista valinnoistaan. Eckhart ei anna yhtään mahdollisuutta paeta omaa vastuutaan. Vastuu on nähtävä niin pitkälle, että ihmisen tulee tiedostaa nykyhetken olosuhteiden ja aikaisempien valintojen yhteys. (Eckhart S13a, S6, OP3, S33b)

"Meidän ei tule ajatella tai hahmottaa Jumalaa ulkopuolellemme, vaan omanamme, ja sinä mitä meidän sisimmässämme on." (Eckhart S103). Löytääkseen Jumalan on ihmisen käännyttävä sisäänpäin itseensä. Jumala on löydettävissä sisäsyntyisesti, omasta kokemuksesta. Korkein minuus eli Jumala on ihmisessä itsessään.

”Tule Jumalan tähden kokonaan ulos itsestäsi, niin Jumala tulee sinun vuoksesi kokonaan ulos itsestään. Kun nämä kaksi tulevat ulos, jäljelle jää jakamaton yksi.” (Eckhart S13B). "Tulla ulos

itsestään" merkitsee itsensä tyhjentämistä (tarkemmin luvussa 5.1). Ihmisen on aktiivisesti valittava luopua alemmasta minuudesta, että korkeampi minuus voi ilmetä ihmisessä. Ihminen on ja valitsee. Ihminen on itsenäinen valitsija, joka ilmentää jumalallisia ominaisuuksia tai sitten ei. Eckhart haastaa ihmisiä, haastaa ilmentämään enemmän hyvyyttä, ymmärrystä, oikeudenmukaisuutta ja elämään olemisen tilassa. Haaste on olla Jumalan kaltainen, tulemaan yhdeksi Jumalan kanssa. Ilmentämään yhä enemmän sellaista luontoa, jota tapaamme yleensä kutsua hyväksi ja hyvydeksi.

Eckhartin mukaan ihminen helposti luulee jo olevansa kaltaisuuden tilassa, mutta tosiasiasa ei ole. Siksi Eckhart sanoo: ”Sillä miten kukaan voisi tietää millaista kellarissa oleva viini on, ellei ole sitä maistanut. Tietämättömyydessä elävillä on kuitenkin tällainen luulo: he eivät tiedä mitä Jumala on ja silti he uskovat ja olettavat elävänsä” (Eckhart S102). Ihminen voi elää tyytyväisyydessä omasta hyvydestään ja tiedostamisen kyvystään, olematta hyvä ja tietoinen. Eckhart tahtoo ravistella ihmisiä hereille itsetyytyväisyydestä, näkemään ovatko he todella mitä uskovat olevansa.

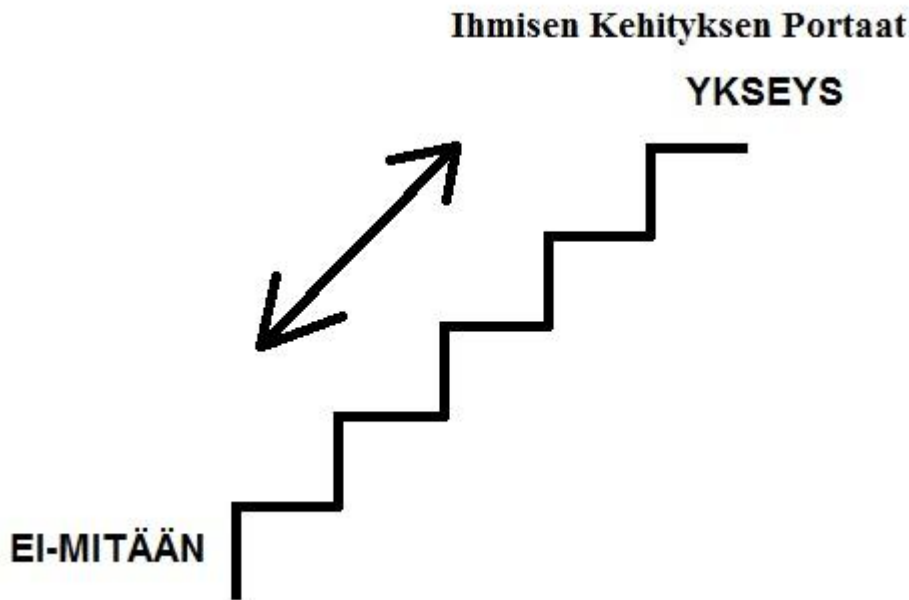
Ihminen ja Jumala ovat yhtä, mutta ykseys ilmenee vain siinä määrin kuin ihminen valitsee ykseyden. Ihminen voi Eckhartin mukaan hahmottaa oman sisäisen rauhan ja ilon kautta, miten paljon ihminen on Jumalassa. Rauhattomuus, pelko, ilottomuus ja murheellisuus ovat merkkejä Jumalan ulkopuolella olemisesta. (Eckhart OP23). Kuten Eckhart tiivistetysti sanoo: "Jos jokin on Jumalassa, sillä on rauha" (Eckhart OP23). Rauha on Eckhartille monitasoinen käsite, johon kuuluu olemassaolon filosofia, etiikka ja oikeudenmukaisuus. Eckhart puhuu "sisäistyneestä rauhasta", joka on yhtä kuin ykseys Jumalan kanssa (Eckhart S72).

Jumala ilmenee ihmisessä asteittain ja hierarkkisesti siinä mielessä, että kyse on kehityksen jatkumosta, jossa ihminen etenee vaiheesta toiseen, nousten kehityksen portaita aina vain ylöspäin tai pudoten alaspäin.

3.3 Ihmisen kehityksen asteittaisuus

Ihmisen kehityksen asteittaisuus on suuri kokonaisuus, joka on yksi Eckhartin ajatusten taustalla olevista perustoista. Kehityksen asteittaisuuteen liittyy kaksi ajatusta ihmisen kehityksestä, jotka menevät päällekkäin. Ensimmäinen on yleinen kehityksen perusta, joka tarkoittaa ihmisen asteittaista kehityskulkua. Kyse on perustasta, sillä ihmisen kehitys tulee ymmärtää *vaiheittaiseksi* kehityskuluksi, josta ihminen on itse vastuussa valinnoillaan. Kehitys on alati jatkuva prosessi,

jossa ihminen ole koskaan valmis. Samaa ajatusta selkeyttää alla oleva kuva *ihmisen kehityksen portaat*.

Kuvassa nuoli ylös ja nuoli alas kuvaavat ihmisen kehityksen suunnan mahdollisuuksia, joko kohti ykseyttä Jumalan kanssa tai kohti vastakohtaa ei-mitään. Kehitystä kohti ykseyttä merkitsee myös korkeampi ymmärrys, ja vastakohta ei-mitään merkitsee tietämättömyyttä. Kehitys ei ole tarkasti tasoihin jaettu, eikä selkeästi määriteltävissä oleva prosessi. Kyse on ennen kaikkea hahmotelmasta, taustalla olevasta perusajatuksesta, jonka puitteissa ihmisen kehitystä voidaan suurpiirteisesti käsitellä. Jokainen porras merkitsee eriasteista ymmärryksen ja olemisen tilaa, jotka määrittävät puitteet, joiden pohjalta ihminen kurkottaa kohti seuraavaa "tasoa". Ihminen voi valita mennä kehityksessä myös alaspäin kohti tietämättömyyttä. Ennen kaikkea kyse on *valinnasta*. (Eckhart S40, S82, S13a, 13b, OP23)

Oli ihminen millä tahansa "tasolla" kehityksen portaissa, on ymmärrettävä, että seuraava porras on ihmiselle aina tavoittelun kohde, pyrkimyksessä ykseyteen. Portaatt kuvaavat sitä, että ihminen etenee kehityksessään kohti uutta ja *tuntematonta*. Voidaan ajatella, että ihmisellä on käsitys siitä mitä seuraava taso edellyttää, ja millä tavalla hän kehittää ominaisuuksiaan. Ei tule kuitenkaan ajatella, että prosessi olisi selkeä tai tarkasti määritelty.

Toiseksi kehitystä kuvaa tarkempi seuraavassa luvussa 3.4 käsiteltävä *ykseyden hierarkia*, jossa ihmisen vastuu määritetään tahdon ja ymmärryksen suuntaamisen välityksellä, kohti olemista ja

oikeudenmukaisuutta. Ykseyden hierarkia tulee nähdä kahdella tavalla suhteessa ihmisen kehityksen portaisiin. Ensinnäkin ykseyden hierarkia on jokaisen "portaan" välissä. Toiseksi hierarkia on yleinen suunta, ihmisen kehityksessä kohti ykseyttä. Ykseyden hierarkiassa on eroteltu rajattu määrä vaiheita, kun taas yleisessä kehityksessä asteita on lukematon määrä. Ihminen voi valinnoillaan nousta, aina yhä ylöspäin kohti ykseyttä tai vastaavasti pudota kohti tietämättömyyttä eli ei-mitään tilaa. (Eckhart S3, S40, S67, 13b, S82, OP23, TLK)

Eckhartin ihmisen kehityksen asteittaisuus merkitsee tuntematonta määrää kehityksen vaihtoehtoja, joista jokainen vaihtoehto merkitsee erilaista tahdon ja ymmärryksen tilaa, jotka ilmenevät erilaisena olemisen ja oikeudenmukaisuuden asteena. Toisin sanoen kyse on eriasteisesta ykseydestä Jumalan kanssa. Käsittelen seuraavaksi ykseyden hierarkkista luonnetta, joka tarkoittaa enemmän mistä Eckhartin kehitysajattelussa on kysymys.

3.4 Ykseyden hierarkkinen luonne

Kuva esittää hahmottamani Eckhartin ykseyden hierarkian. Kyse on suuresta kokonaisuudesta, joka on koottu useista pienemmistä kokonaisuuksista. Ykseyden hierarkkinen malli kuvaa yksityiskohtaisempaa ajatusta, joka on nähtävissä jokaisen kehityksen asteen välissä, ennen seuraavaa tasoa. Ykseys viittaa siihen, että jokaisen kuvassa mainitun osa-alueen on oltava yhtä Jumalan kanssa eli kaltaisuuden tilassa. Lisäksi on olemassa kaksi muuttujaa, jotka vaikuttavat taustalla kehityksen eri vaiheisiin. 1. Läsnaolo nykyhetkessä. 2. Armo. Molemmat ovat läsnä jokaisessa vaiheessa.

Ensimmäinen tarkoittaa läsnäoloa tässä ja nyt, siten että ihminen on läsnä ja tietoinen nykyhetkestä. Ihminen ei voi saavuttaa mitään kehityksen vaihetta puhtaasti ilman tietoista läsnäoloa nykyhetkessä. Lyhyesti kyse on läsnäolosta vain ja ainoastaan nykyhetkelle. Käsittelen nykyhetkessä elämistä tarkemmin myöhemmin.

Jälkimmäinen eli *armo* merkitsee kehityksen kannalta näkökulmaa, jonka mukaan ihminen voi saavuttaa kehitysasteen, ilman että varsinaisesti ”ymmärtää” miten muutos tapahtui. Kyse on siitä, että ihminen voi saavuttaa syvemmän ymmärryksen jokaisesta vaiheesta, vain ja ainoastaan ”armosta”. Armo menee hierarkiassa jokaisen vaiheen ”yläpuolelle”, sillä se on ikään kuin tuntematon tavoite tai saavutus. Eckhart ilmaisee asian niin, että armo täydellistää ihmisen. (Eckhart S97) Toisin sanoen armo merkitsee kehityksen puolta, jossa ihminen ei ole tietoinen miten ja miksi tietoisuuden taso on saavuttanut korkeampaa ymmärrystä. Kyse on osaksi samasta asiasta kuin myöhemmin käsittelemässäni niin sanotussa *yksinkertaisessa ymmärryksessä*.

Hierarkiassa kyse on järjestyksestä, miten ihminen etenee tavoittellessaan ykseyttä/kaltaisuutta. Lyhyesti sanottuna kyse on ihmisen tahdon ja ymmärryksen suuntaamisesta kohti kaltaisuutta Jumalan kanssa. Tahto ja ymmärrys ovat ihmisen tärkeimmät välineet, joita harjoittamalla jokainen vaihe seuraa toistaan. Samasta asiasta voidaan puhua myös ykseyden tavoitteluna.

Ensimmäisenä hierarkiassa on tahto, joka antaa kaikelle toiminnalle voiman ja suunnan. Toiseksi on ymmärrys, joka merkitsee puhtaimmillaan totuuden tiedostamista. Ihmisen on *tiedettävä*, mitä Jumala on, ennen kuin ihminen voi valita olla Jumalan kaltainen. Ymmärryksen harjoittamisesta seuraa olemisen tila, eli olemassaolon filosofian todeksi eläminen. Olemisen tila toimii pohjana oikeudenmukaisuudelle. Ollakseen todella oikeudenmukainen eli oikeamielinen ihmisen on toimittava *olemisen tilasta* käsin. Olemisen tilasta harkintakykyä ja mielen selkeyttä, eivät häiritse

elämän sisäiset ja ulkoiset myrskyt. Lähden seuraavaksi käsittelemään tarkemmin jokaista ykseyden hierarkian osa-aluetta.

4 TAHTO JA YMMÄRRYS

Fransiskaanit ja dominikaanit olivat eri mieltä tahdon ja ymmärryksen roolien suhteen. Eckhart antoi oman vastauksensa, tähän aikansa yhteen keskeisimpään filosofiseen kysymykseen. Eckhart kyllä myönsi tahdon tärkeyden, mutta korosti tahdon yli ymmärryksen merkitystä (Eckhart S67). Näin ollen hän oli fransiskaanien kanssa eri mieltä. Hänen mukaansa tahto ei paljasta Jumalaa. Ainoastaan ymmärrys voi näyttää Jumalan. Tahto antaa suunnan hyvyyteen, mutta ilman ymmärrystä tahto on sokea. Ymmärrys näyttää Jumalan "alastomana" ja paljaana. Vain ymmärrys voi siten näyttää mitä hyvyys ja oleminen ovat.

Pääasiassa Eckhart käsittelee tahtoa ja ymmärrystä suhteessa eettisesti hyvään ja oikeudenmukaiseen toimintaan. Hän ei niinkään käsittele miten tietoa saavutetaan, tietyn tietoteorian pohjalta. Eckhart puhuu kyllä ensimmäisen aikaan saavaan syyn ymmärtämisen ja totuuden tärkeydestä. Ei tule kuitenkaan odottaa, että samasta paketista löytyisivät myös selkeät välineet ja mitta-asteikot, joilla totuuden voisi hetkessä löytää.

Sen sijaan Eckhart lähestyy totuuden löytämistä ja elämistä oman hierarkkisen järjestelmänsä välityksellä, mikä keskittyy kehityskaareen, jossa saavutettu olemisen ja tietoisuuden tila luovat vahvemman, yhä syvemmän oivalluksen mahdollisuuden. Ymmärryksen kehitys on kuin portaat, jossa ihminen kilvoittelee itseään yhä tietoisemmaksi. Selkeästi tämä on läsnä ensin tahdon ja ymmärryksen suuntaamisessa. Sen jälkeen olemassaolon filosofiassa ja läsnäolossa nykyhetkessä, jotka muodostavat pohjan niin sanotulle *läpäisevälle* tai *yksinkertaiselle* ymmärrykselle.

4.1 Tahto ja ymmärrys suuntaavat toiminnan

Kaikkien valintojen perustana Eckhartilla on ihmisen *vapaa tahto*. (Eckhart S16). Ihminen voi valita suuntaako tahtonsa Jumalaan vai ei. Vapaa tahto on Eckhartin tuotannossa selviö, eikä asiaa perustella sen enempää. Tahdon ja ymmärryksen suhde sen sijaan tulee enemmän esille.

"Tahtominen ja asioiden avautuminen kulkevat käsi kädessä, sillä sen mitä tahdon, sen etsin. Mutta tiedostaminen raivaa tietä." (Eckhart S25). Ymmärrys on tärkeämpi ihmistä ohjaava voima, sillä lisäksi Eckhart sanoo: "Ymmärrys on jalompaa kuin tahto" (Eckhart S67)

Ymmärrys on Eckhartille ensisijainen, sillä kuten sanottu, tahto yksin on sokea, eikä tahto voi toimia ilman ymmärrystä. Eckhartin mukaan, tahto tarvitsee ymmärryksen ohjausta kyetäkseen

toimimaan. Ihminen ilman ymmärrystä ei hahmota toimintansa seurauksia, oli tahto miten hyvä tahansa. Samasta syystä tahto ja ymmärrys ovat kiinnittyneitä toisiinsa, mutta ymmärrys on ensisijainen toiminnan ohjaaja. Eckhartin käsittein voidaan sanoa, että: "ymmärrys ottaa Jumalan itseensä." (Eckhart S31, S25, S67). "ottaa Jumala itseensä" on yhtä kuin ottaa totuus itseensä.

"Mitä voimakkaampi ja herkempi ymmärrys on, sitä enemmän se yhdistyy ja yhtyy sen kanssa mistä tulee tietoiseksi" (Eckhart S67). Ymmärryksen "herkkyys" eli kyky nähdä totuus, määrittää tietoisuuden laadun. Mitä herkempi ymmärrys on havaitsemaan totuuden, sitä paremmin ymmärrys käsittää tietoisuuden kohteensa. Kaikki tahdon ja ymmärryksen suhteen tähtää ykseyteen Jumalan kanssa. Kuten Eckhart asian ilmaisee "Jumalasta on tultava minä ja minästä Jumala" (Eckhart S96). Eckhart jatkaa "jotta voisit tuntea Jumalan läsnäolon kaikkialla" (Eckhart S96). Tietoisuuden *ensisijainen* tehtävä, on tuntea Jumalan läsnäolo kaikkialla, joka käytännössä merkitsee ykseyden kokemusta.

Eckhart erottaa karkeasti ymmärryksestä kaksi puolta. Ensimmäinen on potentiaalinen ymmärrys. Toinen on aktuaalinen ymmärrys. Käytännössä potentiaalinen ymmärrys tarkoittaa ymmärryksen rajatonta mahdollisuutta, jota jokainen voi halutessaan tavoitella. Lisäksi potentiaalinen ymmärrys merkitsee ymmärrystä valintojen potentiaalisista seurauksista. Aktuaalinen ymmärrys taas tarkoittaa todellisuudessa ilmenevää ymmärryksen tilaa. (Eckhart S3, S31, S67). Aktuaaliseen ymmärrykseen liittyy kaksi eri puolta. Ensimmäinen on ihmisen mielen aktiivisuus, toinen on passiivisuus. Aktiivisuus tarkoittaa Eckhartilla ihmisen mielen toimintaa, joka ei ole itsestään selvästi korkeamman ymmärryksen toimintaa. Passiivisuus taas merkitsee mielen vastaanottavaista tilaa, ja kykyä toimia korkeammasta ymmärryksestä. (Eckhart S3). Passiivinen ymmärrys on liitoksissa *yksinkertaiseen ymmärrykseen*.

Eckhart antaa ymmärtää, että jokaisella on potentiaalinen mahdollisuus ymmärryksen kehittämisessä. Asia erikseen on, miten paljon ymmärryksen potentiaalista kukin valjastaa käyttöönsä. Ei ole itsestään selvää, että ihminen aktiivisesti kehittäisi ymmärrystään. Ihminen voi myös valita elää tietämättömyydessä.

Ymmärryksen luonteesta Eckhart sanoo lyhyesti, että ihminen ei voi todella tietää mitään, ellei tiedä syytä, miksi jokin asia on niin kuin se on. On tiedettävä aikaansaava syy. Kaikkein perimmäinen syy, sellaisena kuin se on. Ymmärryksen on oltava yhtä Jumalan eli totuuden kanssa, että tietoa voidaan todella saavuttaa. Eckhart esittää että on syitä, jotka vaikeuttavat tiedon saamista.

Ensimmäinen on ajallisuus. Ihmiseltä puuttuu niin sanottu ikuisuus näkökulma, sillä ihminen on aikaan sidottu. Toinen vaikeus on vastakohtat, joiden kanssa elämme. Elämä koostuu vastakohtista kuten ilo ja suru, valkoinen ja musta. Puhtaassa olemisessä vastakohtia ei ole. (Eckhart S82).

Eckhart sanoo myös näin: "Sinun ei myöskään pidä pyrkiä ymmärtämään mitään Jumalasta, sillä Jumala on yli kaiken ymmärryksen" (Eckhart S96). Käytännössä Eckhart tarkoittaa, että ihminen ei koskaan todella ymmärrä Jumalaa. Sen sijaan ymmärrystä on jalostettava, yli ymmärryksen alempien voimien. Ymmärryksen alemmat voimat ovat yhtä kuin puutteellinen erottelukyky, vihastuminen ja kohtuullisuuden puute. (Eckhart S96). Nähdäkseen totuuden on Eckhartin mukaan löydettävä yksinkertainen ymmärrys, jota käsittelen seuraavaksi.

4.2 Yksinkertainen ymmärrys

Eckhart selittää, että ihmisen korkein ymmärrys syntyy "yksinkertaisuudesta", joka ei kuitenkaan tarkoita negatiivisesti yksinkertaisuutta ymmärryksessä. Yksinkertaisuus on harhaanjohtava käsitteenä, sillä kyse on pikemminkin läpäisevästä älystä tai ymmärryksestä. *Yksinkertaisuus* on tavoiteltava mielentila, jossa ymmärryksen saavuttaminen on helppoa. Mitä aidompi ja "yksinkertaisempi" ihminen on itsessään, sitä helpommin syvempi ymmärrys voidaan saavuttaa. "Ihminen ymmärtää kaiken monimuotoisuuden itsessään, samalla pysyen muuttumattomana" (Eckhart S51). Lainauksella Eckhart tarkoittaa, että "yksinkertaisuudessa" tietoisuus pysyy keskittyneenä ja hajoamattomana. Ihmisen tietoisuutta häiritsevät ulkoiset ja sisäiset vaikuttimet (Eckhart 1990, 45). Yksinkertaisen ymmärryksen pyrkimyksenä, on nimenomaan karsia tietoisuuteen vaikuttavia häiriöitä.

Tarkoituksena on saavuttaa ymmärryksen tila, jossa oivallus on välitön. Kuten Eckhart sanoo: "Yksinkertainen ymmärtäminen on niin puhdasta itsessään, että se *käsittää*, puhtaan paljaan jumalallisen *välittömästi* ja sisään virtauksessa se vastaanottaa jumalallisen luonnon samanveroisesti enkeleiden kanssa." (Eckhart S51). Koko yksinkertaisen ymmärryksen voi tiivistää, lainauksen pohjalta, kahteen sanaan: "*käsittää välittömästi*". Lainauksessa sisään virtaus taas tarkoittaa prosessia, jossa ihminen on yhdistynyt Jumalaan, joka on yhtä kuin *yksinkertainen ymmärrys*. "Sisään virtaus" on Eckhartin käsittein ymmärryksen passiivinen tila, jossa ymmärrys on yhdistynyt korkeampaan minuuteen. (Eckhart S3). Samasta syystä myös ymmärryksen

mahdollisuus käsittää on välitön. Yksinkertaisuudella Eckhart painottaa, että ihmisen tulee olla vapaassa ja vastaanottavaisessa tilassa, saavuttaakseen syvempää tietoa.

Yksinkertainen tarkoittaa siten paremmin *läpäisevää älyä*. Kyse on valppaasta, avoimesta, olemisen tilasta, jossa mieli on rauhoittunut, eikä jatkuvan sisäisen hälinän tilassa. Yksinkertaisuus tarkoittaa keskittyntä mieltä, joka ei ole ”itseään” täynnä, vaan avoin ja valpas tietoisuus. Siihen kuinka tämä tietoisuuden tila saavutetaan, Eckhart ei anna tarkkoja ohjeita. Lyhyesti sanottuna kyse on mielen hiljentämisestä ja hallinnasta sekä maailmasta irtautumisesta.

Käytännössä läpäisevän älyn eli yksinkertaisen ymmärryksen pohjana on *olemassaolon filosofia*. Seuraavaksi siirryn käsittelemään mitä ymmärrys ihmiselle Eckhartin mukaan paljastaa.

4.3 Viisi asiaa jotka ymmärrys paljastaa Jumalasta

Ymmärrys on väline, jolla ihminen voi saada tietoa Jumalasta. Ymmärrys voi paljastaa ihmiselle viisi asiaa Jumalasta, joka tulee tässä yhteydessä käsittää korkeammaksi tietoisuudeksi. Kun ihminen harjoittaa ymmärrystään, hän Eckhartin mukaan saavuttaa tietoisuuden ja kokemuksen viidestä asiasta (Eckhart S42). Huomautuksena sanottakoon, että kyseinen viiden asian lista jää vääjäämättä selittämättä kattavasti. Näin siksi, että jokaisesta kohdasta ei yksinkertaisesti sanota riittävän paljoa. Erityisesti neljä ensimmäistä kohtaa ovat kuitenkin oleellisia Eckhartin ajatusten ymmärtämisen kannalta.

Yksi. Ihminen irrottaa siteet paikkaan ja aikaan. Ensinnäkin tämä tarkoittaa, ettei ihminen ole kiinnittynyt *ajallisuuteen*. Toisien sanoen aika merkitsee tapahtumien kulkua, eikä ihminen kiinnitä itseään ajan tunteeseen. Asiat vain ovat. Lisäksi ihminen hyväksyy että ajalliset tapahtumat ovat ohi meneviä, eikä niissä ole mitään pysyvää. Toiseksi ihminen ei ole riippuvainen paikasta jossa on. Vasta kun ihminen tiedostaa näin voi hänen ymmärryksensä tavoittaa Jumalan. (Eckhart S42)

Kaksi. Ihminen tiedostaa, että Jumala on kaikissa olennoissa. Jokaisen olennon perimmäinen pyrkimys on saavuttaa kaltaisuus Jumalan kanssa. Lisäksi ihminen ymmärtää, että yksikään olento ei ole niin kuin Jumala, eikä voi koskaan tulla yhtä täydelliseksi. (Eckhart S42).

Kolme. Jumala on puhdas, aito ja itsessään kaikki. Jumalaan ei voida lisätä mitään, eikä siihen voida sekoittaa mitään ylimääräistä. (Eckhart S42). Mitä Eckhart painottaa on, että Jumala tulee

tiedostaa selkeästi, eikä tyytyä tunnistamaan Jumalaa, joka ei ole totuus kokonaisuudessaan. Jos Jumalaan lisätään elementtejä, jotka eivät kuulu Jumalaan tyytyy ihminen Jumalasta versioon, joka ei ole korkein mahdollinen. Toisin sanoen ihminen ei todella ymmärrä mitä Jumala on. Siksi ihmisen on tiedostettava, että ymmärrys Jumalasta on tavoite, eikä ihmisen tule koskaan lakata tavoittelemasta vielä korkeampaa ymmärrystä.

Neljä. Jumalan etsiminen on alati sisäänpäin suuntautunutta. Ymmärrys paljastaa Jumalan kun ihminen katsoo itseensä, sisäänsä. Eikä ymmärrys voi paljastaa enempää kuin ihminen tiedostaa. Siksi Eckhart sanoo "En voi koskaan nähdä Jumalaa, paitsi siinä missä Jumala näkee itsensä" (Eckhart S42). Eckhart puhuu samasta asiasta vertauksella väreistä. Ihmisellä ei voi olla ymmärrystä väristä, ellei ihmisellä ole värin tuntomerkkejä itsessään. Samalla tavalla Jumalan tunnistaminen vaatii Jumalan "tuntomerkkien" tai perusolemuksen käsittämistä. (Eckhart S42).

Viisi. Jumala on "kuva". Kuva viittaa siihen, että myös ihminen ja kaikki olevainen ovat "kuvia". Ihminen ja Jumala ovat yhtä, kuin kaksi "kuvaa". Eikä Jumala erottele itseään ihmisestä, sillä Jumalalle molemmat ovat yhtä tosia. Jos yksi "kuva" katoaisi, niin katoaisi myös toinen. Eckhart antaa ymmärtää kaiken olevan yhtä. Toisin sanoen viides kohta merkitsee ymmärrystä kaiken ykseydestä. (Eckhart S42). Eckhart puhuu kuvasta myös muissa merkityksissä. Esimerkiksi saarnassa 47 *Haec est vita aeterna*, kuva viittaa ihmisen luonteenpiirteisiin. (Eckhart S47) Viidettä kohtaa on vaikea selittää täysin, ilman että tulkinnasta tulisi enemmän minun käsitykseni kuin varsinaisesti Eckhartia itseään, sillä Eckhart ei avaa ajatusta riittävästi.

5 OLEMINEN. OLEMASSAOLON FILOSOFIA

Eckhart puhuu *olemisesta*, jonka pohjalta olen yhdistänyt olemassaoloa ja olemista käsittelevän aineiston *olemassaolon filosofiaaksi*. Kyseessä on käsite, jota Eckhart ei itse käytä, mutta näin on helpompi yhdistää kaikki mitä Eckhart puhuu ihmisen suhteesta olemassaoloon yhden käsitteen alle. Samalla määrittyy tarkemmin myös olemisen suhde muihin käsitteisiin. Käytännössä olemassaolon filosofia määrittyy kolmen kokonaisuuden kautta 1. *Nykyhetkessä läsnä oleminen* 2. *Itsensä tyhjentäminen* 3. *Oleminen*. Jokainen osa-alue liittyy toisiinsa ja yhdistyy olemisessä yhdeksi.

Kyse on kaikkea muuta kuin selkeästä kokonaisuudesta, jonka voisi helposti selittää täysin auki. Kuten kaikessa Eckhartilla myös ihmisen kokemuksellisuus on avainasemassa. Totta puhuen uskon, että osittain olemassaolon filosofia olisi helpompi havainnollistaa käytännön harjoituksilla, kuin vain teoreettisena suhteena elämään. Oleminen tulee kokea itse, eikä sitä voi sanoa täysin tavoittaa. Kyse on samasta kuin selittäisi koko elämää muuttavaa kokemusta tai kokemusten sarjaa. Se voidaan kyllä kuvata, mutta sisältö jää väistämättä latteammaksi, kuin kokemusten todellinen anti kokijalle itselleen.

Eckhartin oleminen sisältää piirteitä, jotka voidaan liittää stoalaisuuden *apatheiaan* joiltain osin. Molempia yhdistää suhde tunteisiin tai tietynlaiseen tunteettomuuteen. Eckhartin oleminen ei ole kuitenkaan yksi ja sama kuin *apatheia*, mutta Eckhart on selvästi ammentanut ajatuksiaan olemisen suhteen, stoalaisuudesta ainakin Senecalta, ja uusplatonisteista Plotinokselta. Eckhart asettuu samalle kannalle siitä, että tunteiden ei pitäisi antaa hallita.

Lähden olemassaolon filosofiasta liikkeelle perustasta, jossa Eckhart määrittelee ihmisen suhdetta aikaan, tietoiseen läsnäoloon ja nyt-hetkessä elämiseen. Tämän jälkeen määrittelen tarkemmin mitä oleminen merkitsee, ja miten oleminen saa tarkemman muotonsa.

5.1 Nykyhetkessä eläminen: nyt-hetkessä läsnäoleminen

Aikaan ja läsnä olemiseen Mestari Eckhartilla on erityinen näkökulma, joka painottaa läsnäoloa nykyisyydessä, *ikuisessa nyt-hetkessä*. Kuten Eckhart sanoo: "Tässä nyt-hetkessä hän synnyttää

itsensä lakkaamatta isälliseen korkeuteen". (Eckhart S25). "Isällinen korkeus" on yhtä kuin ykseys Jumalan kanssa. Nyt-hetkessä on kyse käytännöllisestä lähestymistavasta, jossa ihminen keskittyy nykyhetkeen, kaikkein tärkeimpänä ja arvokkaimpana hetkenä. Kyse on pyrkimyksestä saavuttaa vahvin mahdollinen yhteys, itseensä ja elämään. Samoin tarkoituksena on rauhan, onnen ja tarkkaavaisuuden lisääminen.

Nykyhetkessä elämistä on vaikea selittää täysin, sillä se on ennen kaikkea koettava, ymmärtääkseen mistä on kysymys. Kyse on samasta asiasta kuin *tietoinen läsnäolo*, jonka harjoittamisesta esimerkiksi buddhalaisuudessa on pitkät perinteet. Samaa asiaa voisi kuvata myös *tarkkaavaisella keskittymisellä*, jonka tarkoituksena on poistaa mielestä kaikki ylimääräiset häiriöt. Ikään kuin nykyhetkessä meditoiden, takertumatta mihinkään. Eckhart sanoo läsnäolosta nykyisyydessä näin: "Olisin siitä (mielestä) niin riippumaton etten takertuisi mihinkään, en tekemisiini, enkä tekemättä jättämissiini, enkä pitäisi kiinni menneestä enkä tulevasta, ja pysyisin tässä hetkessä tyhjänä ja vapaana" (Eckhart S9). Nykyhetkessä eläminen on liitoksissa ajatukseen Eckhartin "yksinkertaisesta ymmärryksestä" eli läpäisevän älyn mahdollistamisesta.

Eckhartin läsnäolo nykyisyydessä merkitsee karkeasti kahta eri asiaa, jotka ovat saman asian eri puolia. Ensinnäkin läsnä oleminen nykyhetkessä on pyrkimys vähentää mielen sisäisiä häiriöitä, purkaa totuttuja hahmottamistapoja, ja käsittää miten reagoimme suhteessa todellisuuteen. Näin on pyrkimys luoda avoimempaa ja rikkaampaa suhtautumista elämään. Tarkoituksena on porautua syvälle todellisuuden ytimeen. Toiseksi, kyse on mielen hallinnan lisäämisestä pitkällä aikavälillä. Toisin sanoen kyse on pyrkimyksestä luoda itseään uudelleen. Tietoinen läsnäolo, jossa olemme vahvasti läsnä kaikessa mitä tapahtuu, itsessämme ja ympärillämme. Kyse on tietoisuudesta, läsnä olemisesta *ajatuksen, sanan ja teon* tasolla. Koko läsnäolo muuttuu tietoiseksi valinnaksi, jossa ihminen, olemassaolonsa ytimestä valitsee kuinka muodostaa suhteen elämään itseensä. (Eckhart S6, S18, S9, S25, S66, S67, S51, S92)

Eckhart käsittelee nykyhetkeä ja nyt-hetkessä elämistä useissa eri yhteyksissä. Ensinnäkin Eckhart puhuu Jumalan nyt-hetkestä. "Jumala luo maailman ja kaikki asiat nyt-hetkessä; ja se aika joka oli tuhat vuotta sitten, on nyt yhtä läsnä ja lähellä Jumalaa kuin juuri tämä nykyhetki" (Eckhart S66). Nykyhetki merkitsee sitä, että Jumala on ajan tuolla puolen *ikuisuudessa*. Samoin nykyhetkessä eläminen liittyy vahvasti myös ihmisyyteen. (Eckhart S6, S25, S18, S67, S66, S51).

Ihmiselle nykyhetki merkitsee *tietoista läsnäoloa nykyhetkessä*. Eckhartin mukaan ei ole olemassa tärkeämpää hetkeä, eikä aikaa kuin *nykyisyys*, tässä ja nyt. On pysyttävä läsnä ja tietoisena, tässä ja nyt. Jos jatkuvasti ohitamme nyt-hetken, aina virtaavan kokemuksen tärkeyden, emme koskaan voi tavoittaa syvempää kosketusta itseemme. Siksi Eckhart kehottaa menemään yli ajan ja pysymättömien asioiden. Vain näin ihminen saavuttaa aidon ja pysyvän rauhan itsessään. Korkein ymmärrys on läsnä tässä ja nyt. Korkein ymmärrys ei ole takertunut ohimeneviin, pysymättömiin asioihin. Ei menneisyyteen, ei tulevaisuuteen. (Eckhart S6, S68, S25, S18, S51, S92).

Käytännössä korkein ymmärrys merkitsee tilaa, jossa ihminen on ajan "ulkopuolella", siten ettei mieli ole kiinnittynyt ajan kulkuun, ei ajallisuuden kokemukseen, eikä pysymättömiin asioihin. Pysymättömät asiat ovat käytännössä koko materiaallinen maailma. Ihmisen tulee vapauttaa itsensä ajan ja materian kahleista, ettei mikään ulkopuolinen hallitse sisäistä kokemusta, ohjaten tietoisuutta. Tietoisuuden tulee olla läsnä kokemuksessa täysin siten, että ihminen tunnistaa kokemuksen ja tietoisuuden välisen vaikutuksen. Ihmisen on oltava tietoinen ja läsnä, kaikessa mitä tapahtuu. Tarkoituksena on, että tapahtumat ja ärsykkeet eivät ohjaisi ihmisen valintoja ulkopuolelta. Eckhartin mukaan tässäkin on kyse valinnasta. Voimme valita tulla tietoisemmiksi, valitsemalla läsnäolon nykyhetkessä.

Eckhartin mukaan on todella olemassa vain nykyhetki, sama nykyhetki joka oli tuhat vuotta sitten ja sama nykyhetki, joka tulee olemaan tuhannen vuoden päästä. Nykyhetkessä tapahtuu kaikki oleellinen. Kaikki millä todella on merkitystä. On oltava täysin läsnä, ilman että mennyt, tuleva tai mielen takertuminen häiritsevät tietoisuutta. (Eckhart S6, S68, S25, S18, S51, S92). Ennen kaikkea nykyhetkessä läsnäolo näyttäytyy tilana, jossa ihminen keskittyy vain olennaiseen. Olennaisella Eckhart tarkoittaa läsnäoloa, ilman mielen häirintää. Häiriö taas tarkoittaa tilaa, jossa mielen huomion kaappaa jokainen ajatus tai ulkoinen ärsyke. Samasta syystä myös syvemmän ymmärryksen saavuttaminen vaikeutuu.

Tietoinen läsnäolo on kuin silta syvemmän tietoisuuden ja ymmärryksen mahdollisuuteen. Kadottaessaan tietoisien läsnäolon nykyhetkestä, ihminen heikentää ymmärryksen kykyä luoda tilaa oivallukselle. Kyse on siitä mihin ja miten suuntaamme huomiomme. Olemmeko läsnä elämälle, kuten vapaapudotusta syöksyvä laskuvarjohyppääjä? Vai torkummeko hetkessä, odottaen kotiin pääsyä, kuin väsynyt toimistovirkailija?

Ihminen voi elää läpi elämänsä, pääasiassa olemalla takertunut totuttuun arkeen, ainasiin rutiineihin ja tuttuihin ajatuksiin. Jos todella tahdomme olla hereillä, läsnä ja avoinna todellisuudelle, on sitä kohti kurkotettava ja todella oltava hereillä. Voimme olla tuuliajolla tai puoliuudessa koko elämän, jos emme todella ole läsnä, kuin salamanlailla kiitävänä hetkenä, kun auto oli lähes joutua onnettomuuteen. Kaikki oleellinen tapahtuu nyt. Jos odotamme tärkeän muutoksen tai päätöksen suhteen aina huomista, voi odotus olla ikuinen. Jos valitsemme elää horroksessa, saatamme herätä painajaiseen, vain siksi ettemme koskaan todella valinneet tietoisista läsnäoloa. Nykyhetkessä elämisessä on kyse läsnäolon *taidosta*, jossa jatkuvasti, yhä enemmän ja enemmän valitsee olla tietoisempi, kuin unissakävelijä tai laiva tuuliajolla.

Jokaisella sisäisellä ja ulkoisella muutoksella on potentiaali nykyhetkessä. Jos kadotamme nykyisyydessä elämisen taidon tai emme koskaan edes ole tavoitelleet sitä, elämme kyllä, mutta emme todella elä välttämättä koskaan tässä ja nyt. Voimme odottaa huomista ikuisesti tai kaipailla eilistä. Voimme murehtia menetettyä, surra sitä mikä jäi saamatta, pelätä pahinta, haaveilla, kulkea jatkuvasti mietteissämme tai tavoitella onnea vasta huomenna. Voimme olla kaukana nykyhetkestä, vaikka eläisimme tässä ja nyt.

On oltava vahvasti läsnä *nyt*, tietoinen *nyt* ja selkeä *nyt*, että voi todella saavuttaa korkeamman olemisen ja ymmärryksen tilan. En voi enempää painottaa sanan *nyt* merkitystä. Eckhart tahtoo sanoa meille, että on elettävä nyt, juuri nyt. On selvä, että jos antaa mielen vaeltaa, ajatusten jatkuvasti harhailla, ei voi saavuttaa nykyhetkeä lävistävää läsnäoloa. Voimme uneksia läpi elämän, koskaan kunnolla näkemättä itseämme tai oikeastaan mitään muuta, sellaisena kuin se todemmin on. Jos elämä on vain arkinen suoritusrata, emme koskaan ole todella olleet hereillä.

Käytännössä läsnäolo nykyisyydessä on osa olemista, siten perustana myös muille Eckhartin osaluueille. Tärkeänä perustana ja osana olemista on taito olla läsnä nykyhetkessä. Läsnäolo nykyhetkessä on Jumalan läsnäoloa, eli jumaluuden ilmenemistä. Siten myös ihmisen on oltava läsnä nyt, kyetäkseen toimimaan ykseydessä, kuten Jumala.

5.2 Olemassaolon filosofian perusta

"Ihmisten ei tarvitsisi niin paljon huolehtia siitä mitä pitäisi tehdä, vaan pikemminkin siitä mitä pitäisi olla. Jos ihmiset ja heidän tapansa olisivat hyviä, myös heidän tekonsa loistaisivat kirkkaina. Jos olet oikeamielinen, myös tekosi ovat oikeamielisiä". (Eckhart OP4). Mitä ja miten olemme, on

olemisessa kaiken perustana. Oleminen on elämänfilosofia, kaiken perusta sille miten reagoimme elämässä. Oleminen on suhtautumistapa miten vastaanotamme kokemukset. Eckhartin ymmärtämisen kannalta *oleminen*, eli olemassaolon filosofia on yhtä oleellinen käsite kuin Jumala.

Oleminen on osa Jumalaa siinä määrin, että Jumala on täydellisen olemisen tilassa, olemalla olemisen yläpuolella. (Eckhart S67). "Yläpuolella" merkitsee täydellisintä olemisen tilaa, jota ihminen ei voi koskaan tavoittaa. Kaltaisuutta tavoitellessaan, ihminen tavoittelee samaa puhdasta olemisen tilaa, joka on myös vaatimuksena todellisen oikeudenmukaisuuden ja rakkauden ilmenemiselle. Oleminen kuten Jumala on, on peruskallio ja maaperä, jonka päältä oikeudenmukaisuus ja rakkaus kukoistavat. Eckhart asettaa ihmiselle suuren haasteen tavassa, jolla elämä tulee ottaa vastaan ja kokea. Olemassaolon filosofia antaa äärimmäisen kovan vaatimuksen elää. On oltava vapaa kärsimyksen ja ilon aiheuttamista mielen heittelyistä. (Eckhart S25, S67, S103).

Puhuessaan olemisesta Eckhart antaa välineitä miten selvitä, elämän suurista ja vaikeista muutoksista. Kyse on tavoitteesta ja raudanlujasta mielenharjoittamisesta, jonka seurauksena ihmisen mieli on kuin tyyni järvi, tapahtui mitä tahansa. Ennen kaikkea kyse on mielenrauhan säilyttämisestä. Pystyäkseen tekemään oikeudenmukaisia ja totuudellisia arviointeja, on ihmisen mielen pystyttävä säilyttämään malttinsa. On saavutettava "ulkopuolisen" näkökulma kaikkeen mitä tapahtuu. On nähtävä asiat, ilman että kadottaa sisäistä rauhaansa. Ihmisen ei tule jäädä tapahtumien vangitsemaksi, antaen tunnemyrskyn tai ulkopuolisen manipuloinnin viedä tuuliajolle omasta perustastaan.

Olemissa kyse on ennen kaikkea filosofisesta asenteesta, ihmisenä olemisen tavasta ja näkemyksestä, miten kokea elämä ja ottaa kokemusten kirjo vastaan. Oleminen on tila, jota ihminen Eckhartin mukaan tavoittelee, pyrkiessään ykseyteen Jumalan kanssa. Oleminen on myös pohjarakenne etiikalle ja korkeammalle ymmärrykselle. Käytännössä tämä tarkoittaa, että jos ihminen ei elä olemisen tilasta käsin, ei hänen ymmärryksensä ja hyvyytensä voi ilmetä täydessä loistossaan. Siinä määrin kuin ihminen elää todeksi olemista, siinä määrin hän on kykenevä toimimaan oikeudenmukaisesti ja hyveellisesti. Kyse on hierarkiasta, jossa jokainen vaihe seuraa toistaan. (Eckhart S25, S40, S67, S82, S103)

Seuraavaksi paneudun tarkemmin, siihen mitä Eckhart tarkoitti itsensä tyhjentämällä. Itsensä tyhjentäminen on tie olemisen tilaan. Tulkintakehyksessä riippuen oleminen voi avautua hieman eri

tavoilla. Näin siksi, että pyrkimys johdattaa kokemaan oleminen perustuu kielikuviin, runouteen ja ilmaisuun, joka jättää kuulijalle myös tulkinnanvapautta.

5.3 Itsensä tyhjentäminen, tie olemisen tilaan

Kun käsittelen itsensä tyhjentämistä, käsittelen oikeastaan myös olemisen tilaa ja koko olemassaolon filosofiaa. Eckhart liittää kaksi ajatusta yhteen, joista ensimmäinen eli itsensä tyhjentäminen, määrittää ihmisen kykyä elää olemisen tilasta käsin. Ilman itsensä tyhjentämistä, ei ole olemisen tilaa. Toinen, eli oleminen syntyy siten itsensä tyhjentämisen välityksellä, mutta tarkkaan ottaen on keskeinen osa koko olemista. (Eckhart S6, S40, S60, S25, S82, S103). Sivuhuomautuksena sanottakoon, että Eckhart puhuu tyhjiydestä myös todellisuuden perimmäisenä rakenteena, samaan tapaan kuin buddhalaisuudessa.

Käsitteestä itsensä tyhjentäminen syntyy helposti väärä kuva. Painotan ettei itsensä tyhjentäminen merkitse mielen humisevaa tyhjyyttä. Ainoastaan tyhjentymistä kaikesta, mikä ei palvele totuutta, rakkautta ja oikeudenmukaisuutta. Tyhjentymisessä kyse on kuvauksesta prosessille, jossa ihminen valitsee tulla yhä enemmän Jumalan kaltaiseksi. Edetäkseen kehityksessä seuraavalla tasolle on luovuttava vanhasta eli tyhjennyttävä. Tullakseen Jumalan kaltaiseksi, ihmisen on tyhjennettävä itsensä, eli luovuttava alemmasta minuudesta, joka ei ole yhtä Jumalan kanssa. (Eckhart S60). Ihmisen on oltava tyhjä, kaikesta muusta paitsi Jumalasta. Tyhjentymistä voidaan kuvata myös eräänlaisena puhdistautumisena tai itsensä uudelleen luomisena.

Samasta syystä tyhjentymistä ei tule käsittää negatiivisena. Tyhjentyminen ei ole yhtä kuin "zombienmieli". Tyhjentyminen on luopumista vanhoista taipumuksista, ajattelutavoista ja vahingollisista toimintakaavoista. Tyhjentymisen tilaa ei voida saavuttaa ilman mielen avoimuutta ja nöyrää totuuden etsimistä. Tyhjentymisessä kyse on ihmisen kannalta selkeästä tavoitteesta, luoda itsestään yhä kehittyneempi versio.

Uudelleen luominen ei ole mahdollista, mikäli ihminen ei näe, eikä ymmärrä, mistä kaikesta on luovuttava. Tyhjentyminen tarkoittaa luopumista kaikesta, mikä on korkeamman olemisen, tahdon, ymmärryksen, rakkauden ja oikeudenmukaisuuden tiellä. Toisien sanoen voidaan puhua myös pyrkimyksestä luopua kaikesta, mikä on korkeamman minuuden ilmenemisen esteenä. Tyhjentyminen on avain muutokseen, itsensä vapauttamista vanhasta ja vaihe uudelleen täyttymiseen Jumalalla. Tyhjentymisen kehä ei ole vain yksi ohitettava vaihe, kyse on jatkumosta,

jossa ihminen aina tarkkailee itseään, ollen avoin muutoksen tarpeelle. Näin ollen tyhjentyminen merkitsee vaihetta, kuten myös olemisen tapaa, jossa ihminen luo tilaa muutokselle itsessään. Kyse on jatkuvasta muutoksen tahdosta, jossa ihminen luopuu alemmasta minuudesta, täytyäkseen uudelleen korkeammalla minuudella. Kyse on jatkuvasta uudelleen luomisen prosessista, jossa ihminen ei jämähä vanhaan olemukseensa. On pysyttävä etsimisen tilassa, valppaana, ettemme lukitse itseämme tietämättömyyden vankilaan. Eckhart selkeästi tahtoo, että keskittäisimme huomiomme itsemme luomisen prosessiin tietoisemmin. Kun keskitämme tietoisuuden itsemme uudelleen luomiseen, voimme yhä tietoisemmin havainnoida kehitystä, ja myös saavuttaa ajan kanssa tuloksia. (Eckhart S25, S40, S60, S82, S103, OP3).

Tyhjentyäkseen vanhan on ”kuoltava”. Eckhart on siinä täysin oikeassa, ettei ihminen voi tietoisesti muuttua, mikäli ei tahdo luopua ensin vanhasta olemisen tavasta, vanhoista kaavoista ja toimintamalleista. Eckhartin termin juuri tästä on tyhjentymisessä kysymys. (Eckhart S82) Vasta tyhjentymisen seurauksena Jumala, eli korkeampi minuus voi todella täyttää ihmisen vahvemmin. Kyse on siitä, että ihminen vapaasta tahdostaan luopuu vanhasta minuudestaan. Lopulta tyhjentyminen merkitsee tilaa, jossa ihminen on täydempi, sillä alempi minuus on hävitetty. Näin ollen korkeampi minuus pääsee toimimaan ihmisessä. Mitä enemmän ihminen tyhjentää itseään alemmasta minuudesta, sitä enemmän ihminen saavuttaa myös olemisen tilan.

Lyhyesti oleminen tarkoittaa tilaa, jossa ihminen ei takerru maailmaan. Kyseessä on tila, jossa ihminen on vapaa maailman vaikutteilta ja alemman minuuden häiriöiltä. Eckhart katsoo että, ihmisen alempi minuus on jumalallisten ominaisuuksien, eli korkeamman minuuden tiellä. Käytännössä tämä merkitsee sitä, että jos ihminen on niin sanotusti itseään täynnä, ei-mitään tilassa, ei Jumala voi ilmetä hänessä. (Eckhart S40). Itsensä tyhjentäminen on luopumisen prosessi, jossa on tarkoituksena muuttaa vanhoja rakenteita. Tyhjentyneessä tilassa ihminen on vapaa, kykenevä toimimaan ja ilmaisemaan esteettä jumalallisia ominaisuuksia. Samasta asiasta Eckhart puhuu temppelein tyhjentämisellä. (Eckhart S6)

”Kun temppele tyhjenee kaikista esteistä, eli omaan minään takertumisesta ja tietämättömyydestä, se loistaa kauniina ja valaisee puhtaana ja kirkkaana kaiken Jumalan luomakunnan yllä” (Eckhart S6). Esteillä Eckhart tarkoittaa, että ihminen takertuu maailmaan. Ollakseen vapaa ihmisen tulisi olla vapaa maailman vaikutuksesta. Nousta maailman yläpuolelle tarkkailevaan tilaan, jossa ei ole kiintymystä mihinkään. Kun ei luo odotuksia, haluja tai toiveita, eivät maailman liikkeet saata ihmistä hämmennykseen, epätoivoon tai kiintymykseen.

Eckhart tarjoaa vain vähän selkeitä keinoja, että miten tämä tila saavutetaan. Hän puhuu tahdon suuntaamisesta ja antaa ymmärtää, että kyse on ihmisen tekemästä aktiivisesta valinnasta. (Eckhart S6). Lähinnä hän kuvailee tyhjentyminen tilaa, antaen kuvauksia mistä on kysymys. Selkein lyhyt ohje, jonka Eckhart antaa on: "Ellei sen (sanan) kuulemiselle luoda tilaa syvyydessä; muuten sitä ei voi kuulla. Kaikenlaisen puheen ja kaikkien äänten on vaiettava ja siellä on oltava täydellinen hiljaisuus." (Eckhart S35). Sana on yhtä kuin Jumala. Voidakseen kuulla Jumalan, ihmisen on hiljennyttävä ja tunnistettava alempi minuus. Eckhart jatkaa: "Voidakseni kuulla Jumalan puheen, minun on vieraannuttava omastani". (Eckhart S36). "Vieraantua omastaan" merkitsee alemman minuuden tunnistamista ja siitä luopumista. Nimenomaan tästä tyhjentyämisessä on kyse.

Vieraantuessaan alemmasta minuudesta, ihminen valitsee täytyä uudelleen korkeammalla minuudella. Korkeampi minuus merkitsee uutta olemisen muotoa, eli tapaa kokea ja vastaanottaa elämä. Käsittelen seuraavaksi mitä Eckhart käytännössä tarkoittaa olemisellä.

5.4 Oleminen, tapa kokea elämä

"Vajaus olemisessä aiheuttaa puutteen luodun maailmassa. Meidän koko elämä pitäisi olla yksi oleminen. Sen verran kun elämämme on yksi oleminen, sen verran elämämme on Jumalassa." (Eckhart S82). Oleminen on käsite, joka tarkoittaa tapaa miten elämä tulee ottaa vastaan ja kokea. "Puute luodun maailmassa" tarkoittaa kärsimystä, joka on seurausta kyvyttömyydestä elää olemisen tilasta käsin. Oleminen on jatkuva hyväksymisen tila, oleminen ilman odotuksia, vaatimuksia, pelkoja ja toiveita.

Eckhart jatkaa: "Elämä itsessään saattaa vaikuttaa vähäiseltä, mutta jos se otetaan vastaan sellaisena kuin se on olemassa, se on jalompaa kuin mikään koskaan elämään tullut." (Eckhart S82). Jalompaa ainoastaan jos ihminen elää olemisen tilasta käsin. Eckhart kehottaa ottamaan jokaisen hetken vastaan kaikkein parhaimpana mahdollisena. Oli kyse sitten ilosta, surusta, tuskasta tai millaisesta tahansa tilanteesta. (Eckhart S40, S82, S59)

Oleminen on elämänasenne, jonka säilyttämällä ihminen voi olla onnellisempi. Kyse on siitä, että voimme vaikuttaa siihen miten koemme elämän kaikkine eri puolineen. Eckhart antaa suuren vastuun ihmiselle hänen olemisestaan ja luottaa ihmisen kykyyn vaikuttaa omaan olemisen tilaansa.

Tapa miten elämä koetaan, on ihmisen vaikutuspiirissä, vaikka tapahtumat eivät aina olisi. (Eckhart S40, S82, S59)

"Olemisen ulkopuolella oleva on satunnaista ja kaikki satunnainen pitäytyy johonkin syyhyn" (Eckhart S59). Kun ihminen ei elä olemisen tilassa, on hänen olemassaolonsa riippuvaista ulkoisista olosuhteista. Syillä Eckhart tarkoittaa juuri ihmisen ulkopuolista maailmaa. Jos ihminen on aina ulkoisten olosuhteiden heiteltävä, muuttuu elämä satunnaiseksi, eikä ihminen ole hallinnassa edes omasta tilastaan. Olemassaolon filosofiassa on kyse nimenomaan siitä, että on mahdollista nousta olosuhteiden yläpuolelle. Jos onni tai kärsimys on riippuvaista sataako ulkona vettä tai saammeko kehuja, on väistämättä riippuvainen olosuhteista. Siksi on kehittävä olemisen tilaa ja noustava omalle vuorelleen, seisomaan vahvana tietoisuudessa ja totuudessa.

Puhuessaan olemisesta Eckhart johdattelee kokemaan olemista, antamalla tienviittoja, mutta ei määrittele olemista koskaan kovin tarkasti. Olemisen tilasta hän antaa suunnan ja haastaa ihmistä olemaan yhä enemmän. Ihmisen tulisi kohdata elämä pyrkien saavuttamaan yhä suuremman ymmärryksen ja tiedostamisen tilan. Oleminen on Eckhartin tuotannossa keskeinen käsite, mutta myös hankala, sillä oleminen tulisi loppujen lopuksi kokea. Se on jotain, mitä ei voi suoralla analyysillä tai selittämällä täysin saavuttaa. Olemiseen voidaan vain pyrkiä johdattaa kokemaan.

"Ihmisen on halukkaasti antauduttava kuolemalle ja kuoltava, jotta parempi oleminen tulisi hänen osakseen." (Eckhart S82). Kuolemaa ei tule tässä yhteydessä käsittää fyysiseksi, eikä henkiseksi kuolemaksi. Tavoitellessaan "kuolemaa" ihminen tavoittelee uutta olemisen muotoa. Vanhan olemisen on kuoltava ja siksi "kuolemaa" on tavoiteltava. Kuoleminen on vahva kielikuva itsensä kehittämisen kuvaamisesta, jossa on kyettävä hylkäämään alempi minuus. Tässä mielessä on alemman minuuden "kuoltava", että korkeampi voisi syntyä uudelleen.

"Meidän tulee olla läpeensä kuolleita, niin että ilot ja surut eivät kosketa meitä" (Eckhart S82). Kyse on vertauksesta, joka tarkoittaa vahvaa suojaa elämän myrskyjä vastaan. Kuolema tulee tässä yhteydessä käsittää alemman minuuden kuolemaksi. "Olla kuollut" on siten kuin olla irtautunut maailman vaikutuksesta. "Olla kuollut" ei kuitenkaan tarkoita oman sisäisen tunne-elämän, intuition ja kokemuksen kuolleisuutta. Kyse on korkeammasta minuudesta elämisestä, vahvemmassa ykseyden tilasta. Ennen kaikkea kyse on siitä, että olisimme yhtä vähän ulkoisille vaikutuksille alttiita kuin kuolleet. Olla kuollut maailman vaikutuksille, on yhtä kuin olla todella elossa ja hereillä.

Siksi "kuolema" antaa olemisen. Kuolema siten, että maailma ei kosketa meitä. Oleminen, niin kuin Eckhart sen määrittää, on tila jossa maailma ei liikuta ihmistä. Ihminen nousee surujen ja ilojen yläpuolelle, antamatta niiden liikuttaa ja hallita siten, että ihminen jäisi niiden vangiksi. Oleminen on Jumalan tila, se on perimmäisen totuuden tila. Oleminen on tavoite. Tavoite sillä Eckhart sanoo, ettei kukaan pysty elämään siten ettei rakkaus tai tuska häntä koskaan liikuttaisi. Siksi Eckhart puhuu *inhimillisyyden ja Jumalallisuuden liitosta*, tarkoittaen tilaa jossa tuska tai riemu ei hallitse, vaikka kokemus tuntemuksista olisi läsnä. Voimme olla välittämättä tunteiden liikkeistä, mutta emme koskaan kokematta elämän liikuttavan meitä. (Eckhart S9, S40). Kuten Eckhart itse sanoo: "Koskaan ei ole ollut olemassa niin korkeaa pyhää ihmistä, ettei mikään olisi häntä liikuttanut" (Eckhart S9).

On ymmärrettävä, että oleminen merkitsee vahvaa itsetietoisuutta, jossa kokija on tietoinen omista kokemuksistaan ja valinnoistaan, eikä anna tunnemyrskyjen tai ulkoisten vaikuttumien viedä sisäistä ymmärrystä ja rauhaa. Eckhartin mukaan voimme tietoisesti vaikuttaa, kuinka paljon olemme sisäisten tai ulkoisten vaikuttimien vietävissä. Kyse on valinnasta ja suuresta vastuusta. Valitsemme olla ulkoapäin ohjattavissa vai luomme suhteen elämään itse?

"Vähäisinkin Jumalassa koettu asia, vaikka yksi kukka, sillä tavalla kuin sen oleminen on Jumalassa, on jalompi kuin koko maailma." (Eckhart S82). Tällä tarkoitetaan, että kun ihminen saavuttaa korkean olemisen, tiedostamisen ja ymmärryksen tilan on hänen saavuttama tila totuudessaan arvokas. Koska tiedostaessaan kuinka asiat oikeasti ovat, on ihminen lähempänä totuutta ja ymmärrystä. "Olemisen Jumalassa" ollessa "jalompi kuin koko maailma" Eckhart antaa ymmärtää, että se mitä maailma ymmärryksessään edustaa on kaukana totuudesta. (Eckhart S82)

Olemisen vastakohta on ei-oleminen. Ei-oleminen on olemista erillään Jumalasta. Kun ihminen ei elä rakkauden tilassa, hän elää ei-olemisen tilassa. Niin pitkään kun ihminen elää ei-olemisen tilassa on hän epätäydellinen. Ei-oleminen on tila jossa ihminen aiheuttaa tuskaa itselleen olemalla erillään Jumalasta. (Eckhart S13b). Ei-oleminen edustaa valheellista tai epäpuhdasta minuutta. Valheellista siinä mielessä, että aito ja syvin minuus ihmisessä on Jumala ja Jumaluus. Ei-oleminen on tila, jossa ihminen on suunnannut tahtonsa pois Jumalasta. Näin ollen ihmisen todellinen minän luonto eli rakkaus ei ilmene. (Marenbon 1998, 270)

6 ETIIKKA: HYVEET JA HYVYYS

"Jos rakastat itseäsi, rakastat kaikkia ihmisiä kuin itseäsi. Niin kauan kuin rakastat vaikkapa vain yhtä ainoaa ihmistä vähemmän kuin itseäsi, et ole vielä koskaan todella rakastanut itseäsi." (Eckhart S57). Eckhart asettaa hyvyydelle suuren vaatimuksen yhdenmukaisella rakkaudella, jonka tulee ylittää jokaiseen, mukaan lukien ihminen itse. Keskeinen linja Eckhartin etiikassa on hyvyyden määrittäminen ajatuksen, sanan ja teon tasolla suhteessa jokaiseen.

Eckhart jatkaa: "Yhdessä ihmisessä me rakastamme kaikkia ihmisiä ja kaikissa ihmisissä yhtä ihmistä: tuo ihminen on Jumala ja ihminen" (Eckhart S57). Etiikka puhtaimmillaan on Jumalan ilmenemistä ihmisessä. Kuten kaikessa Eckhartille, tässäkin on kyse ykseydestä Jumalan kanssa. Ihminen voi valita hyvyyden ilmetä itsessään, jos hän valitsee hyvää ajatuksen, sanan ja teon tasolla. Hyvän ilmenen edellyttää olemassaolon filosofian eli jumalankaltaisen olemisen tilaa. Käytännössä hyvyys ei voi puhtaasti ilmetä, ilman että ihminen on saavuttanut olemisen tilan.

Etiikka on siten vahvasti yhteydessä olemiseen. Eckhart asettaa hyvyydelle vaatimuksia, jotka määrittävät, tapahtuuko hyvä todella. Ollakseen hyvä ihmisellä täytyy olla ymmärrys, siitä mitä hyvä todella on. Ymmärrys on avainasemassa hyvän ilmenemisessä. Tahto yksistään, on vain tahto hyvään, mutta tarvitaan enemmän. On oltava ymmärrys aidosti hyvän toiminnan edellytyksistä. Vastakohtaisesti Eckhart puhuu ei-mitään tilasta, jossa ihmisellä ei ole tietoa aidosta hyvyydestä, sillä hän ei elä korkeammasta minuudestaan eli Eckhartin sanoin Jumalassa. Tällöin ihminen ei ole myöskään kykenevä tunnistamaan tai tekemään hyvää. Käsittelen seuraavaksi Eckhartin esittämää hyvän määritelmää.

6.1 Hyvän ihmisen määritelmä

"Me kutsumme hyväksi ihmiseksi sitä, joka antaa itseltään muille ihmisille ja on heille hyödyksi." (Eckhart S104). Käytännössä Eckhart tarkoittaa oikeudenmukaista ihmistä. Oikeudenmukaisuus on yhtä kuin hyvyys ja hyveet toiminnassa. (Eckhart S100).

Hyvyys ja hyveet ovat jumalallisen tahdon ilmentymiä, joita ihminen voi valita ilmentää elämässään tai olla ilmentämättä. Hyveistä Eckhart mainitsee nöyryyden, kärsivällisyyden ja siveyden. Hyvä taas on sitä, että antaa itseltään. Yksinkertaisesti Eckhart sanoo hyvyyden ja hyveiden olevan itsekkyyden puuttumista, kykyä antaa omastaan pyyteettömästi, ilman odotuksia

vastalahjasta. Aito hyvyys ei koskaan ilmene kaupankäyntinä, jossa ihminen suorittaa "hyviä tekoja", saadakseen itselleen etuja. Eckhart asettaa hyvyydelle altruistisen vaatimuksen. Itsensä unohtaminen ja toisten tasa-arvoinen huomiointi ovat keskiössä. Korkein rakkaus ottaa kaikki huomioon tasapuolisesti, eikä suosi ketään yli toisen. Tällä Eckhart tarkoittaa jumalallista rakkautta. (Eckhart S100, S102, S13b, S104, S49, S59, S101, S88, S74, S59)

Minä sanon muutakin, vähän vaikeampaa: tämän luonnon (Jumalan ja ihmisen ykseys) välittömään paljautteen tahtovan on päästävä irti persoonallisuuden kahleista ja suotava sama määrä hyvää kaukana meren takana olevalle tuntemattomalle ihmiselle kuin parhaalle ja luotetulle ystävälleen. Niin kauan kun suot itsellesi enemmän hyvää kuin tuolle tuntemattomalle, et varmasti tee oikein, eikä sinulle ole suotu vilaustakaan sielun jakamattomaan perustaan (Eckhart S13b).

Eckhart asettaa tällä ja muilla samaan viittaavilla kohdilla, oikein tekemiselle vaatimuksen itsensä unohtamisesta. Jos ihminen suo itselleen enemmän hyvää kuin tuntemattomalle, ei "sielun jakamaton perusta" eli Jumala ilmene. Kyseissä lainauksessa esimerkki on äärimmilleen viety, mutta sama ajatus hyvydestä kulkee läpi kirjan. On selvä, että ajatukseen liittyy ongelmia jos ”tehdä oikein” ymmärretään konkreettiseksi tekemiseksi. Näin yksinkertainen asia ei kuitenkaan ole.

”Jos sinulta ei puutu tahtoa tehdä jotakin, vaan ainoastaan mahdollisuus toteuttaa tuo tahto käytännössä, niin Jumalan edessä tekosi on tuolloin kuitenkin jo kokonaan suoritettu” (Eckhart OP10) Eckhart katsoo, että *tahdolla tehdä oikein* voidaan mitata oikeidenmukaisuus ja hyveellisyys. Mikäli ihminen on valmis olemaan epäitsekäs, puitteidensa mukaisesti, niin se on riittävä teko itsessään, vaikka ei kykenisi tuomaan apua sinne missä sille on tarvetta. Pelkkä tahto taas ei ole riittävä, jos on todellinen mahdollisuus toimia. Tahto on keskeinen myös pahuuden suhteen. Mikäli ihminen tahtoo paha, on se jo teko itsessään.

Yksinkertaistettuna hyvyys, oikeudenmukaisuus ja hyveet ilmenevät toteuttamalla rakkautta ajatuksissa, sanoissa ja teoissa. Olla rakkaudellinen merkitsee myötätuntoa ja epäitsekkyyttä. ”Sinun täytyy rakastaa kaikkia ihmisiä kuin itseäsi ja huomioida ja kohdella heitä samalla tavalla. Toiselle tapahtuvien asioiden pitäisi olla sinulle yhtä läheisiä kuin ne tapahtuisivat itsellesi, olivatpa ne hyviä tai pahoja.” (Eckhart S13a)

Hyvän vastakohta paha on Eckhartille yhtä kuin synti, itsekkyyys ja hyveetön elämä. Ihminen elää hyveettömästi kun hän elää erossa Jumalasta, ei-kaltaisuuden tilassa, jolloin ihminen ei valitse jumalallisten ominaisuuksien ilmenevän hänessä. Se on tila, jossa ihminen suuntaa tahtonsa pois Jumalasta.

Eckhartin etiikka antaa perustan oikein toimimiselle vetoamalla, että se on yksilön kannalta kannattavaa toimintaa. Hänen etiikka kiinnittää huomiota seurauksiin, joita tahdon suuntaaminen tuo mukanaan. Seuraavaksi selvitän tarkemmin mihin Eckhartin hyveellinen eli rakkaudellisen toimintansa perustuu.

6.2 Hyveellisen toiminnan perusta ja seuraukset

Eckhartin etiikka kehottaa ihmistä olemaan ja käyttäytymään rakkaudellisesti, koska se on hänen etunsa mukaista. Hän kiinnittää huomiota itsekkyydestä aiheutuvaan kärsimykseen, sekä epäitsekkyydestä seuraavaan rauhaan ja iloon. Toimiessaan itsekkäästi ihminen muuttuu kopeaksi, katkeraksi ja siveettömäksi. Hänen mukaansa rakkaus lähimmäistä kohtaan on hyväksi, sillä seurauksena on ilo, kunnia ja etu. Rakkaus itsessään on jo ihmisille palkkio, sillä rakkauden todeksi elämisestä seuraa automaattisesti iloa. (Eckhart S40, S59, S101, S17)

”Olet oikealla tiellä, jos oma rakkautesi ulottuu muihin yhtäläillä kuin itseesi” (Eckhart S57)
Jokaista ihmistä tulee rakastaa, rakastamalla jokaista yhtä paljon, ihminen toteuttaa *jumalallista rakkautta*. Eckhart myöntää, että vaatimus rakastaa kaikkia kuin itseään on suuri. Hän sanoo, että on luonnollista rakastaa yhtä ihmistä enemmän kuin toista, mutta se ei ole korkeinta rakkautta, eli jumalallista rakkautta.

Eckhart ei käsittele paljoa suoria syitä, miksi rakkaudessa eläminen tuottaa etuja, kuten iloa, mutta antaa ymmärtää, että hyvä palaa takaisin tekijälleen. Hyvä ihminen tuottaa itselleen kunniaa, arvostusta, luottamusta muiden silmissä. Näin ollen on kannattavampaa olla hyvä. Hän vetoaa kuulijaan sillä, että oikeudenmukainen ihminen saa antaessaan yhtä paljon kuin saadessaan (Eckhart OP23). Samoin hän sanoo, että hyvä ihminen ylistää hyviä ihmisiä (Eckhart S14b). Eckhartin etiikka johdattelee kuulijaa miettimään mitä on rakkaus, mitä on hyvyys, mitä on olla hyvä. Hän ei kerro kaikkea suoraan vaan jättää kuulijalle tilaa pohtia. On kuitenkin selkeitä linjoja joita hänen etiikassaan on. Kuten ovat altruismi, itsensä unohtaminen, muiden palveleminen ja ihmisten tasa-arvoisuus.

”Jos minulla olisi ystävä ja rakastaisin häntä suhteessamme saamani hyödyn vuoksi, tai koska saan aina läpi kaiken tahtoni, en rakasta ystävääni vaan itseäni” (Eckhart S17). Itsensä unohtaminen on Eckhartin eettisen ajattelun pohja. Hän kehottaa unohtamaan itsensä, tyhjentämään itsensä, että Jumala voisi toimia ihmisessä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että ihminen suuntaa tahtonsa ja ymmärryksensä kaikkien hyväksi.

Jää avoimeksi, missä suhteessa ihmisen tulisi unohtaa itsensä, suhteessa muiden palvelemiseen. Eckhartin mukaan on rakastettava itseään kuten muita, lisäksi on rakastettava muita kuten itseään. Loppujen lopuksi, jää jokaisen harteille tietää, missä menee raja, kuinka paljon uhrautua muiden vuoksi. Kuinka paljon yksilö voi kärsiä muiden hyvän takia antaessaan itsestään? Eckhart kehottaa kuitenkin rakastamaan myös itseään, eikä itseään rakastava ihminen vaadi itseltään sellaista, mitä ei tahtoisi muiden tekevän. Näin ollen rakkauden voimakkuus ja muoto jäävät riippuvaiseksi yksilön kyvyistä, tahdosta, ymmärryksestä ja itsensä unohtamisen halusta.

Eckhart katsoo, että ulkoapäin ohjattu hyveellinen toiminta ei ole riittävä hyvyyden mitta. Ollakseen hyvä sen täytyy tulla sisimmästä, eikä palkkion toivosta, rangaistuksen pelosta tai velvollisuudesta. (Eckhart S40, S17, S59, S100) Ollakseen hyvä, hyvyyden täytyy syntyä sisäisesti, ihmisessä itsessään hänen omasta tahdostaan. Vain tällöin ihminen on *aidosti* hyvä. Hyvyyden ilmentymistä Eckhartin mukaan on oikeudenmukaisuus, jota käsittelem seuraavaksi.

6.3 Oikeudenmukaisuus, hyveellistä toimintaa

”Oikeamielisyydessä oleva on Jumalassa ja on Jumala” (EckhartS59). Oikeamielinen on oikeudenmukainen toimija, joka ei tavoittele teoillaan mitään. Olla tavoittelematta mitään, on Eckhartin mukaan yhtä kuin toimia ainoastaan oikeudenmukaisuuden vuoksi. Ainoan perimmäisen syyn on oltava oikeudenmukaisuuden tavoittelu, ei mikään muu. (Eckhart S100). Tavoitellessaan vain oikeudenmukaisuutta ihminen on hyveessä puhdas. Eckhartin mukaan hyvät teot menevät pilalle, jos ne on tehty jonkin muun asian vuoksi kuin oikeudenmukaisuuden. Oikeudenmukainen on se, joka ei aseta mitään hyvettä yli toisen, vaan tavoittelee vain oikeudenmukaisuutta. Kuten Eckhart itse asian tiivistää: ”Oikeamielisessä ei toimi kuin Jumala itse” (Eckhart S59).

Jos jokin ulkopuolinen asia kuten palkinto on toiminnan motiivi, eivät teot ole aidosti oikeudenmukaisia (Eckhart S59, S100). Eckhartin mukaan teot ovat totuudessa kuolleita, jos tekoja

motivoi jokin muu kuin oikeudenmukaisuus. (Eckhart S59, S11, S47, S100). Tällöin teot ovat "pilalla". Eckhart antaa esimerkin puutarhurista, jonka aikomus on istuttaa puutarha, mutta sen sijaan hän mädättää puut ja odottaa saavansa siitä palkkaa (Eckhart S103).

Oikeudenmukainen sen sijaan sisäistää hyveet oikeudenmukaisuuden vuoksi, eikä mistään muusta syystä. Näin ollen tahto olla oikeudenmukainen on ainoa toiminnan motiivi, eli pyrkimys saavuttaa rakkaudellisia ajatuksia, sanoja ja tekoja. Kuten Eckhart asian ilmaisee: "Oikeamielinen sisäistää hyveet vaikuttaakseen niiden kautta oikeamielisyudessa, siten kuin ne itse ovat oikeamielisyys." (Eckhart S59).

Taas toimiakseen oikeudenmukaisesti on oltava ymmärrys, tahto ja olemisen tila. Mikään näistä ei yksistään riitä, jokaista osa-aluetta tarvitaan. Ymmärrys määrittää kyvyn toimia, tahto antaa suunnan. Tahtoa olla hyvä, ei ole yhtä kuin olla hyvä. Ollakseen hyvä täytyy *tietää* miten hyvyys ilmenee. Pystyäkseen toteuttamaan hyvä, on toimittava olemisen tilasta käsin.

6.4 Ymmärrys ja tahto etiikan perustana

Eckhartille tahto ja ymmärrys ovat kaiken perusta. Kaikki Jumalan kaltaisuuden ilmenemisen eri muodot, pohjautuvat tahtoon ja ymmärrykseen. Samoin on Eckhartin etiikan kanssa, joka on yhtäläillä Jumalan kaltaisuuden ilmenemisen muoto ihmisessä. Valitessaan Jumalan, ihminen valitsee tavoitella ja tehdä hyvää, kaikilla tasoilla.

"Jumalan temppeli on ymmärrys." (Eckhart S67). Lainausta painottaa, että ihmisen tulisi etsiä Jumalaa ennen kaikkea ymmärryksestään. Ymmärrys on se temppeli, johon ihmisen tulisi astua etsiessään Jumalaa, totuutta ja oikeudenmukaisuutta. Eckhart jatkaa "Jumala ei asu missään niin todellisesti kuin tuossa temppelissään, ymmärryksessään." (Eckhart S67). Samasta syystä ihmisen tulee etsiä Jumalaa ja jumalan kaltaisuutta, ensisijaisesti ymmärryksen välityksellä. Ainoastaan ymmärrys voi paljastaa ihmiselle mitä ovat rakkaus ja hyvyys.

Eckhart asettaa hyveelliselle toiminnalle kaksi ehtoa. Ensimmäinen on oltava ymmärrys ja tietoisuus, joiden puitteissa tahdon suuntaaminen tapahtuu. Toiseksi on suunnattava tahto hyvään eli rakkauteen. Ensimmäinen ehto ymmärrys asettaa rakkaudelliselle toiminnalle reunat. Ihminen toimii aina ymmärryksensä rajoissa. Mikäli ymmärrys on vajaa, niin hyvä tahto ei riitä tuottamaan hyveellisiä lopputuloksia. Aina kun ymmärrys ja hyvä tahto kohtaavat todellisesti, tapahtuu

jumalallinen tahto. Eckhart painottaa ymmärryksen merkitystä. Mitä herkempi ja voimakkaampi ymmärrys on, sitä enemmän ymmärrys yhdistyy tietoisuuden kohteensa kanssa. (Eckhart S25, S67, S59)

Rakkaus on korkein tavoiteltava tahdon suuntaamisen tila. Eckhart kuitenkin sanoo, että rakkaus ilman tiedostamista ja ymmärrystä on sokea, eikä itsessään riittävä. Siksi hän sanoo, että tiedostaminen on ennen rakkautta, sillä ihminen ei kykene rakastamaan ellei tiedosta asioiden tilaa. Tahto antaa suunnan, mutta ei ymmärrystä. Kuten Eckhart sanoo: ”Sen mitä tahdon, sen etsin. Mutta tiedostaminen raivaa suunnan” (Eckhart S25).

”Tiedostaminen ja ymmärrys yhdistävät sielun Jumalaan. Ymmärrys tunkeutuu paljaaseen olemiseen, tiedostaminen raivaa sille tietä, se käy edellä ja murtautuu läpi, jotta Jumalan ainokainen poika voi syntyä” (Eckhart S25). Eckhart tarkoittaa, että ihminen ei voi ilman ymmärrystä ja tiedostamista toteuttaa jumalallista tahtoa, eli toteuttaa rakkauden hyvettä. Jotta Jumalan ainokainen poika voi syntyä on vertaus ihmisen ja jumalan ykseyden saavuttamisesta.

Ymmärrys saa Jumalan paljaana, kun hän on riisuutunut hyvydestä ja olemisesta. Hyvyys on vaate, jonka alle Jumala on kätkeytynyt, ja tahto saa Jumalan tämän hyvyyden vaateen alla. Ellei Jumalassa olisi hyvyttä, tahtoni ei haluaisi häntä. Joka vaatettaisi kuninkaan hänen kruunajaistensa päivänä ja pukisi hänet harmaisiin vaatteisiin ei olisi pukeutunut häntä hyvin. En ole autuas siksi että Jumala on hyvä. Enkä liioin anele, että Jumala tekisi minut autuaaksi hyvyytensä tähden, sillä sitä hän ei tekisi. Olen autuas yksin sen perusteella, että Jumala on ymmärrys ja että ymmärrän tämän. (Eckhart S67)

Lainaus sisältää kolme tärkeää asiaa, joita käsittelen seuraavaksi. Ensinnäkin "tahto saa Jumalan tämän hyvyyden vaateen alla". Kyse on samasta kuin tahdon suunta kohti ydintä, mutta tahto ei näe vaateen läpi, eli ei näe mitä hyvyys on. Eckhart jatkaa: "ymmärrys saa Jumalan paljaana", eli ymmärrys *paljastaa* sen mitä hyvyys on. Ilman ymmärrystä, ihminen ei tiedä miten hyvyys ilmenee, kuinka hyvyttä toteutetaan ja ylipäätään mitä on hyvä. Eckhart käyttää vertausta, että ymmärrys näyttää Jumalan paljaana, kun hän on riisuutunut hyvydestä ja olemisesta. Vain ja ainoastaan ymmärryksestä seuraava tiedostaminen, voi näyttää mitä Jumala on. Näyttää mitä Jumala on, eli yhtä kuin näyttää mitä totuus on, sekä näyttää mitä rakkaus on.

Kolmanneksi: "Olen autuas yksin sen perusteella, että *Jumala on ymmärrys* ja että ymmärrän tämän". Olla *autuas*, on elää ykseydessä Jumalan kanssa. Ainoa tie autuuteen on ymmärryksen välityksellä. Jumala ei tee ihmistä autuaaksi. Ihmisen on itse harjoitettava ymmärrystään, etsittävä

ja löydettävä. Ihminen on oman ymmärryksensä armoilla, omien valintojensa tekijä. Kaikki moraaliset valinnat syntyvät tahdon ja ymmärryksen perusteelta. Saman asia on myös, että ainoastaan ihminen voi ymmärryksensä perusteella, joko valita Jumalan, eli ymmärryksen tai elää tietämättömyydessä.

Eckhart asettaa tahdon erityiseen asemaan tarkasteltaessa hyvyttä. Hänen mukaansa tahto itsessään on riittävä hyveellisyyden mittana vaikka mahdollisuudet tai välineet sen toteuttamiseen puuttuisivat. Tahto voi suuntautua yhtäläillä voimallisesti hyvään tai pahaan. Se mitä ihminen tahtoo, se hänellä on. Vaikka tahto olisi vain sisäinen, ajatuksen tasolla tapahtuva, se on Eckhartin mukaan joko hyvettä tai syntiä edustava teko. Suuntaamalla tahtonsa ihminen valitsee. Se mitä ihminen valitsee, on riippuvaista hänen ymmärryksestään. Kyse on siitä mitä ymmärrys on hänelle paljastanut. (Eckhart OP10, S25, S67).

”Hyveet ja kaikki hyvä sijaitsevat hyvässä tahdossa” (Eckhart OP10) Eckhart katsoo tahdon olevan kaiken alku. On tahdottava hyvää, että ihminen voisi ymmärryksellään löytää hyvän. Oli tahto hyvä tai paha, siitä ovat lähtöisin ajatukset, sanat ja teot. Siksi Eckhart kehottaa tahdon tarkkailemiseen. ”Tahto on silloin eheä ja oikeanlainen, kun se on irti itsekkyyden siteistä sekä tullut osaksi Jumalan tahtoa ja sen muotoiseksi.” (Eckhart OP10) Tahdon eheys ja hyvyys mitataan sen mukaan kuinka paljon ihmisen tahto on epäitsekäs.

Pahuus on Eckhartin mukaan yhtä kuin itsekkyyys. Se, että haluaa vain itselleen, muiden kustannuksella ei edusta Jumalallista tahtoa. Jumalallinen tahto on yhtä kuin rakkaudellinen tahto. Se, että elää rakkaudesta käsin, kohdellen kaikkia rakkaudella edustaa Jumalallista tahtoa. Rakkaus on itsekkyyden puuttumista ja itsekkyyys rakkaudettomuutta. Seuraavaksi siirryn käsittelemään Eckhartin Jumalan mystisempää puolta.

7 ECKHARTIN JUMALAN ”MYSTINEN” PUOLI

On selvä, että mystiikka on Eckhartin tuotannossa osa-alueena haastavampi ja sisältää enemmän tulkintavapautta, kuin muut osa-alueet. Suurin ongelma mystiikan suhteen on määrittellä se, mikä kuuluu mystiikkaan ja mikä ei. Kaikki Eckhartin ajattelun osa-alueet ovat vahvasti liitoksissa toisiinsa. Samoin mystiikka muodostaa monitasoisen suhteen koko tuotantoon. Mystiikka siten vaatisi hyvin seikkaperäistä käsittelyä, tullakseen esille ymmärrettävässä muodossa. Tästä johtuen käsittelen työssäni enemmän Eckhartin mystiikan luonnetta ja siihen liittyviä kysymyksiä, kuin laajemmin itse mystiikan sisältöä. Mystiikan sisällön laajempi käsittely olisi vaatinut huomattavasti enemmän tilaa, kuin tässä yhteydessä on mahdollista. Samasta syystä nostan mystiikasta esille vain yhden käsitteen *armon*.

Tahdon painottaa, että käsitettä mystiikka ei tule Eckhartin suhteen ymmärtää liian mustavalkoisesti, joksikin mikä on ymmärryksen tuolla puolen. Kyse ei ole osa-alueesta josta puhuminen olisi turhaa. Mystiikka pohjaa Eckhartin omiin *kokemuksiin*, ja se on läsnä kaikessa Eckhartin tuotannossa. Kyseessä on kokemusten pohjalta saatu ymmärrys ja tietoisuus, jota hän ilmaisee. Eckhart uskoi järjen voimaan, eikä hän jätä käsittelemättä sitä mistä puhuminen on vaikeaa. Eckhartin suhteen mystiikka on nimenomaan sitä, mistä puhuminen on vaikeaa. Mystiikka lähestyy ymmärrykselle tuntematonta, jota ei voida selkeästi sanoin ilmaista.

Käytännössä Eckhartin mystiikassa on kyse spekulatiivisesta ajattelusta ja psykologisesta menetelmästä. Tarkoituksena on johdattaa, Eckhartin käsittein ihmisen kokemusta kohti Jumalaa ja jumaluutta. Se miten Eckhart tässä onnistuu, on jokaisen koettava itse. Erityisesti mystiikassa korostuu lukijan vastuu. On käytävä keskustelua aineiston kanssa ja etsittävä vastauksia itse.

Ensisijaisesti on hyväksyttävä, ettei mystiikkaa voida ohittaa, mikäli tahtoo todella ymmärtää Eckhartia. Vaikeasti ymmärrettävät tai hankalasti hahmotettavat lauseet, jotka jättävät sijaa tulkinnan vapaudelle ovat tärkeässä roolissa. Tärkeys on tarkoituksessa etsiä ja löytää uutta, lähestyä *tuntematonta*. Tuntemattoman "ongelmaa" on yritetty kiertää jakamalla Eckhartin ajattelua osiin. Kun Eckhartin ajattelua lähtee pilkkomaan osiin teologian, filosofian ja mystiikan väliltä, voi toki poimia sopivan ”paketin”, joka sopii tiettyyn muottiin, mutta näin ei tee oikeutta Eckhartin sanomalle. Väistämättä jotain hyvin oleellista jää pois, jos osa-alueita lähtee irrottamaan toisistaan erilleen. Yksinkertaisesti suuremmat kokonaisuudet eivät tule näin esille.

7.1 Mystiset kokemukset

Oma mielenkiintoinen kysymyksensä on erottelu ”normaalin” ja ”mystisen” kokemuksen välillä, sillä mitä pidemmälle tuota erottelua lähtee pohtimaan, sitä hankalammaksi käy selkeän rajan löytäminen. Sen määrittely ei kuitenkaan ole tämän kirjoituksen tarkoitus. Tahdon tuoda esille asian, koska Eckhartin kokemukset on liian helposti laitettu mystisten kokemusten lokeroon. Mikäli Eckhartin kokemuksia kutsuttaisiin intuitiivisiksi oivalluksiksi tai vaikka oivaltaviksi kokemuksiksi, olisivat ennakko-oletukset täysin toisenlaiset.

Nostan asian esille, siksi koska Eckhartin suhteen käsite mystinen kokemus on ongelmallinen. Yhtälailla, monia eri oivalluksia voidaan kutsua ”mystisiksi”, sillä oivalluksen hetki tai syy ei läheskään aina ole selkeästi jäljitettävissä. Eckhartin suhteen on olemassa sarja kokemuksia, joista *kukaan* ei ole edes lukenut tai muuten selvillä. On vain oletus mystisistä kokemuksista, mutta ei ole minkäänlaista todellista tietoa mitä on tapahtunut. Eckhart ei kirjannut kokemuksiaan ylös, ainoastaan puhui siitä minkä koki *kokemusperäisesti* totuudeksi.

Jokaisen omakohtainen kokemus on aina toiselle ”mystinen” siinä mielessä, että se on loppujen lopuksi tavoittamattomissa. Eckhart jakoi omista kokemuksistaan, joiden voidaan sanoa olevan mystisiä sillä oletuksella, että niihin kiinni pääseminen on mahdotonta. En kuitenkaan väittäisi olevan selvää, että Eckhartin ”mystiset” kokemukset ovat niin mystisiä, kuin on annettu ymmärtää. Enkä sanoisi, että *tuntemattoman* eli Eckhartin tapauksessa syvemmän ymmärryksen, eli totuuden tavoittelu, olisi itsessään pelkkää mystiikkaa. Olkoonkin, että Eckhart puhui vertauskuvien, runouden, vastakohtien ja teologisten esimerkkien välityksellä. Käsittelen seuraavaksi tarkemmin Eckhartin mystiikan luonnetta.

7.2 Mystiikan luonne ja merkitys

Selkeästi Eckhart itsekin tiedosti, ettei kaikkea hänen sanomaansa ollut helppo ymmärtää. Esimerkiksi erään saarnan lopuksi hän toteaa: ”Kuka tahansa joka ymmärsi tämän saarnan, hyvää onnea hänelle. Jos kukaan paikalla olleista ei ymmärtänyt, olisin voinut saarnata kolehdille” (Eckhart S57). Toisen saarnan lopuksi Eckhart taas toteaa: ”Jos kukaan ei kyennyt ymmärtämään tätä saarnaa, ei tarvitse huolestua. Niin kauan kun ihminen ei ole yhtä tämän totuuden kanssa, hän ei voi ymmärtää sanojani, sillä tämä on alaston totuus, jonka täytyy tulla suoraan Jumalan sydäimestä” (Eckhart S87)

Eckhartin ymmärtäminen on toisinaan helppoa, toisinaan vaativampaa, joskus mahdotonta. Mahdotonta ainakin siinä mielessä, että mystiikan osalta vastaukset muovautuvat väistämättä osittain henkilökohtaiseksi maailmankatsomukseksi. Haaste mystiikassa on, että Eckhart toisinaan herättää enemmän kysymyksiä, kun antaa vastauksia. Tavoiteltaessa ja etsittäessä *tuntematonta*, on tulkitsijan ryhdyttävä hahmottamaan tuntemattoman mysteeriä. Mystiikka herättää enemmän kysymyksiä kuin tarjota vastauksia. Kuulijan on itse täytettävä tyhjät aukot ja vastattava tärkeisiin kysymyksiin. Nimenomaan tästä on Eckhartin mystiikassa kysymys.

Ensinnäkin on tärkeä ymmärtää, että Eckhartin mystiikassa on kyse ennen kaikkea *ilmaisutavasta ja metodista*, jolla Eckhart pyrkii johdattamaan *Jumalan ja jumalkokemusten* äärelle. Tietenkään samaa kokemusta ei voi siirtää toiselle, mutta Eckhart pyrkii vain ohjaamaan kuulijan tietoisuutta samaan suuntaan. Toiseksi ”mystiikka” on Eckhartille ajatusten lähtökohta, sillä kyseessä ovat kokemukset jotka luovat pohjan hänen maailmankatsomukselle. Järki on väline näiden kokemusten ja uskomusten selittämisessä.

Kolmanneksi Eckhartin mystiikka on spekulatiivista asioiden käsittelyä. Eckhart ei missään vaiheessa selitä suoraan millaisia kokemuksia hänellä on ollut, mutta väitteet todellisuuden luonteesta pohjautuvat näihin kokemuksiin. Samalla Eckhart selkeästi uskoo, että asioiden tulee olla selitettävissä ja ymmärrettävissä. Tätä tarkoitusta varten *mystiikka* on osa välineistöä, jolla Eckhart lähestyy kuulijaa. Tämä ”mystisempi” puoli ei ole aina helposti ymmärrettävissä, eikä se selvästi ole ollut tarkoitukseen. Lukijalle joka on tottunut etsimään selkeää järjestystä ja logiikkaa voi lukukokemus olla tältä osin tuskastuttava, mutta jos on valmis avautumaan Eckhartin tarjoaman menetelmän armoille voi kokemus muuttua mielekkääksi.

Mystiikassa on ennen kaikkea kyse siitä, että käsitellään kokemuksia jotka eivät ole suoran analyysin tai muiden menetelmien tavoitettavissa. Mystiikka on tuntemattoman tavoittelua. Eckhartin mystiikka ei ole niinkään selkeä rakennelma tai kokonaisuus, jonka voisi helposti kirjoittaa auki. Kyse on esitystavasta ja menetelmästä, joka pohjaa pyrkimykseen kokea *Jumala*.

Ainoa tapa saada tietoa Jumalasta on Eckhartin mukaan kokemukset korkeammasta tietoisuudesta. (Evans, 1993, 70, Eckhart S33b). Eckhartin mystiikka pyrkii juuri tähän. Se on tarkoituksellisesti hämmentävää ja rajoja rikkovaa. Kyse ei ole pelkästään vaikeista todellisuutta koskevista väitteistä. Kaiken hämärästi ymmärrettävien lauseiden ja kappaleiden takana on pyrkimys saada kuulijan

tietoisuus, löytämään uusia tapoja nähdä elämä. Näin katsottuna mystiikka ei ole enää niin ”mystistä”, kuin aluksi voisi luulla. Kyse on pitkälti psykologisesta menetelmästä, jossa ihminen pyritään saamaan avautumaan uusille mahdollisuuksille ajatella.

Näin ollen mystinen puoli on myös ehdottomasti enemmän tulkintavapaata aluetta. Enkä aio teeskennellä, ettei erityisesti Jumalan mystisempää puolta käsittelevässä osiossa olisi myös tulkitsijalla merkitystä. On joitakin asioita, jotka Eckhartin mystisemmästä puolesta voidaan sanoa, ilman suurempia tulkintaongelmia. Käsittelem vain sitä, mitä Eckhartin ”mystiikasta” voidaan selkeämmin sanoa.

7.3 Jumalan armo

Keskeisin käsite Eckhartin mystiikassa, suhteessa Jumalaan on *armo*. Armo on pääasiassa käsitteellinen muutos Eckhartin saarnoihin, joka käytännössä merkitsee "tuntemattoman" muuttujan eli armon lisäämistä ykseyden hierarkia kokonaisuuteen. Suurin muutos liittyy käsitteen armo tuomaan mystisempään ennako-odotukseen. Kaikki mitä Eckhart on sanonut tahdosta, ymmärryksestä ja rakkaudesta pitää paikkaansa, mutta armo menee Eckhartin mukaan käsitteenä hierarkiassa niiden yli. Palaan tähän tarkemmin myöhemmin käsitellessäni jumalankaltaisuuden hierarkkista luonnetta.

Käytännössä armo "on luontomme ylittävää tietoa" (Eckhart S72). Armo on jotain, minkä vain ja ainoastaan *Jumala* voi antaa. On ymmärrystä, jonka ihminen voi järjellä saavuttaa, mutta oli järki kuinka terävä tahansa, se ei voi antaa samaa tietoisuutta ja ymmärrystä, jonka *Jumala* voi armosta ihmiselle antaa. (Eckhart S72, S97). Armo on jotain millä Eckhart tarkoittaa *mystisiä kokemuksia*, joista seuraa ymmärrys ja tietoisuus Jumalasta tavalla, joka ylittää aikaisemman tietoisuuden tason. Armo kuitenkin edellyttää valintaa, sillä "armo ei pakosta viimeistele sielun (ihmisen) omia tekoja" (Eckhart S97), eikä "armo suorita tekoja" (Eckhart S97)

Tässä yhteydessä syntyy ratkaiseva erottelu *ymmärryksen* ja *yliluonnollisen ymmärryksen* välillä. Ihminen itsessään toimii ymmärryksen varassa. Yliluonnollinen ymmärrys taas on jotain mitä voi saavuttaa vain ja ainoastaan armosta. (Eckhart S72). Esimerkiksi Eckhart sanoo: "Se mitä siitä (sielusta) voidaan tietää, on luonnon ylittävää. Se voi olla vain armoa". (Eckhart S72). Näin sanottuna armo, välineenä yliluonnolliseen ymmärrykseen saa hämärän kuvan. Osittain näin onkin, mutta koko totuus se ei ole. Armolla Eckhart viittaa Jumalan tuntemiseen ilman käsitteitä, siihen

että ihminen on täysin yhdistynyt sieluunsa. Eckhart puhuu samasta asiasta myös Jumalan tuntemisella, siten että ymmärryksen on oltava kuten voimakas valo, joka läpäisee ”luonnollisen järjen”. (Eckhart S88). Jää käsitys, että Eckhart ainoastaan pyrki painottamaan, että se mitä ihminen on tottunut pitämään totuutena, tulee läpäistä ja nähdä tarkemmin. Vaikuttaa myös siltä, että Eckhart pyrki luomaan ihmisille ylevämpiä tavoitteita, kuin vain tottumus ja jämähtäneet arkikokemukset.

Sielu taas on jotain minkä *Jumala* on täysin täyttänyt, joten sielussaan eläminen viittaa kaltaisuuden tilaan. Eläessään sielusta, ihminen on yhdistynyt Jumalaan. Näin katsottuna armo alkaa saada merkityksen ”ei-niin-mystisenä tilana”, vaan yhä enemmän vaikuttaa siltä, että kyse on samasta ihmisen ja Jumalan ykseyden tavoittelusta. Armo ainoastaan merkitsee jumalkokemusta, jota ihminen, eikä ilmeisesti myöskään Eckhart, kokenut saavuttaneensa harjoitetun ymmärryksen kautta, vaan kyse on jostain tuntemattomasta ja selittämättömästä tunteesta, oivalluksesta ja kokemuksesta, joka laajentaa ihmisen tietoisuutta. Yliluonnollinen ymmärrys josta Eckhart puhuu, vaikuttaa olevan nimenomaan juuri oivaltava kokemus, jota ei voida suoraan selittää.

Armo on jotain minkä Eckhart katsoo olevan ymmärrystä ja rakkautta ylempänä. (Eckhart S72). Ihmisellä voi olla ymmärrys. Ihminen voi olla rakastava, mutta armo on jotain, minkä vain *Jumala* voi ihmiselle antaa. On tärkeä muistaa, että Jumala merkitsee Eckhartille nimenomaan korkeinta rakkautta, ymmärrystä ja oikeudenmukaisuutta. Se minkä Jumala armosta antaa, on yhtä kuin minkä ihminen on valinnut. Vaikka Eckhart puhuu, että ihminen saa armosta. Samalla Eckhart kuitenkin painottaa, että kyse on aina valinnasta. (Eckhart S6, S25, S67, S22). Armo on kuin ihmisen saama lahja Jumalalta, mutta tätä lahjaa ihminen ei voi saada, ellei suuntaa tahtoa ja ymmärrystä kohti Jumalaa. Näin katsottuna, armo näyttäytyy edelleen ihmisen valintojen lopputuloksena.

8 PANTEISMI

Yksi kiistanalaisimmista kysymyksistä Eckhartin suhteen on panteismi. Ainakin jos asiaa katsoo katolisen kirkon näkökulmasta. Katolisen kirkon oppeihin panteismi ei tietenkään sopinut. Keskeinen kirkon kohdistamista syytös Eckhartia vastaan oli syytös panteistisesta maailmankatsomuksesta, joka osaltaan johti tuomioon oppien väääräuskoisuudesta. Myöhemmin useat katoliset teologit ovat pyrkineet puolustamaan Eckhartia suhteessa kirkon oppeihin. Jo Eckhartin kuoleman jälkeen, hänen oppilaansa Suso ryhtyi veistämään Eckhartista niin sanottua maltillisempaa versiota. Käytännössä tämä on tarkoittanut sitä, että kaikki panteismia puoltava on täytynyt saada näyttämään katoliseen teologiaan sopivana tai vähintään asioiden liioitteluna.

Kysymys siitä, oliko Eckhart todella panteisti vai ei, on hankala ja myös ärsyttävä, mutta ei kuitenkaan mahdoton haaste. Ärsyttävä lähinnä siksi, että tämän kysymyksen suhteen on Eckhartista *hyvin erilaisia* tulkintoja ja painotuksia, jotka jäävät pitkälti tulkitsijakohtaisiksi näkemyksiksi. Samasta syystä tulkintojen pätevyys on aina vähintään kyseenalainen. Toiseksi en ole törmännyt kuin mustavalkoisiin vaihtoehtoihin. Tarkoiton, että Eckhartia 1. Sovitetaan kiivaasti katolisen kirkon oppeihin sopivaksi 2. Väitetään vahvasti panteistiksi. 3. Kielletään panteismin mahdollisuus kokonaan. Totuudellisemmaksi näkisin myöntää, että Eckhart ei sovi mihinkään kolmesta vaihtoehdosta ongelmitta. On olemassa neljäs vaihtoehto, jonka tuon lopuksi esille luvussa 8.4.

Yllättävintä panteismin suhteen on ollut se, etteivät tulkitsijat tuo esille epävarmuutta, joka tulkinnoissa piilee, sillä väistämättä tulkitsijan on tehtävä muutama hattutemppu saadakseen Eckhart ongelmitta monoteistin tai panteistin lokeroon. Koen viisaammaksi lähteä etsimään mitä Eckhart todella tarkoitti, enkä etsimään lokeroa johon hänet voisi sovittaa. Aloitan ensin käsittelemällä mitä muut ovat sanoneet panteismistä, sekä esittämällä lyhyen puolustuksen Eckhartin panteismille.

8.1 Panteisti vai ei

Olen samaa mieltä Coplestonen kanssa siitä, että jos Eckhartin saarnoista eristää yksittäisiä ajatuksia tai lauseita erilleen, on mahdollista nähdä Eckhart pelkästään panteistinä. Voidaan myös ottaa vastakkaisia lauseita, jotka voidaan tulkita todisteiksi panteismia vastaan. Olen Coplestonen kanssa eri mieltä siitä, että Eckhartia ei voitaisi nähdä panteistinä ollenkaan. (Copleston 1963, 201)

Joiltain osin Copleston etenee Eckhartin tulkinnassa aavistuksen liian yksioikoisesti. Karkeimmin tämä näkyy siinä, että Copleston erottaa Eckhartin panteismista täysin, samoilla ehdoilla kuin hän kumoaa panteismiä. Toisin sanoen hän eristää muutaman kohdan, jotka puhuvat panteismiä vastaan ja tekee niiden pohjalta pitkälle meneviä päätelmiä. (Copleston 1963, 200-201). En väitä ettei noissa päätelmissä itsessään olisi mitään pohjaa, mutta totuus on, etteivät ne paljasta koko kuvaa.

Toiseksi. Copleston näyttää oletavan, että Eckhartin ”vastakohtat” olisivat järjestelmällisesti ristiriidassa keskenään. Toisinaan kyse on kuitenkin siitä, että Eckhart puhuu samasta asiasta, mutta eri näkökulmasta. Tämän selventäminen vaatisi huomattavasti enemmän tilaa kuin nyt on mahdollista käyttää, joten paneudun tähän vain lyhyesti.

Nimittäin se, mikä ensisilmäykseltä vaikuttaa ”vastakohtalta” ei välttämättä ole sitä. Copleston soveltaa teesin ja antiteesin systematiikkaa Eckhartin tulkintaan. (Copleston 1963, 199-200). Eikä ihme, sillä Hegelkin piti Eckhartia esimerkillisenä dialektikkona. (Heinimäki 2009, 7) On totta, että Eckhart puhuu dialektisesti ja usein etenee vastakohtien kautta kohti lopullista väitettä. Huomautan kuitenkin, ettei antinomioiden kautta etenevä ajatusketju, ole poikkeuksetta *aina* sitä miltä se aluksi näyttää. Eikä antinomioiden ottaminen täydellisinä vastakohtina ole se menetelmä, jolla Eckhartin ajatuksen kulkuun pääsee aina parhaiten kiinni. On nimittäin myös niin, että Eckhartin esittämät väitteet voivat vaikuttaa aluksi vastakohtilta, mutta tosiasiasa ovat vain eri lähestymistapoja samaan asiaan. Toisin sanoen eriäviltäkin vaikuttavat väitteet vain täsmentävät yhden ja saman asian eri puolia, mutta eivät ole suoraan toisiaan vastaan. Käsittelen seuraavaksi niitä perusteita, jotka tukevat panteismiä.

8.2 Panteismin puolustus

Eckhart antaa selkeästi ymmärtää, että Jumala on luonut kaiken itsestään. Samoin hän sanoo, että kaikki olevainen on lähtöisin Jumalasta ja palaa Jumalaan. Jää käsitys, että riippuvuussuhde luodun ja Jumalan välillä on kaksijakoinen. Ensinnäkin, kaikki olevainen on riippuvaista Jumalan läsnäolosta ja voimasta, siten mikään ei voi olla olemassa ilman Jumalaa. Toiseksi, olennoilla ei ole muuta todellista päämäärää kuin paluu ykseyteen Jumalan kanssa. Se mikä ei tavoittele Jumalaa on ”ei-mitään” tilassa, joka tarkoittaa eroa Jumalasta eli ei-kaltaisuutta Jumalan kanssa. Koska Eckhartin mukaan Jumala on luonut kaiken, on Jumala luonut myös tämän perustavan periaatteen, jonka mukaan vain tavoittelemalla Jumalaa ja kaltaisuutta voi saavuttaa onnen, ilon ja autuuden. (Eckhart S9, S83, S45, S97)

Siksi on todisteita vähintään *heikkoon panteismiin*. Heikolla panteismilla tarkoitan, että Eckhartin ajatuksiin kuuluu vähintään osaksi panteistinen maailmankatsomus. Kyse on myös siitä, mitä tahtoo painottaa, ja *miten* Eckhartia tulkitsee. Lähinnä tulkintakehyksellä voidaan vaikuttaa siihen, nähdäänkö Eckhart heikkona vai vahvana panteistinä. Vahvalla panteismilla tarkoitan ensisijaisesti panteististä maailmankuvaa. Esimerkiksi Claud Field, joka käänsi ensimmäisen englanninkielisen käännöksen, piti Eckhartia panteistinä. (Field 1909, 2)

Täydellinen Eckhartin erottaminen panteismista taas on tulkintaa, jossa tulkitsija ikään kuin siirtää painoarvon pois kaikelta, mikä painottaa panteististä maailmankatsomusta. Eckhart ei kuitenkaan anna saarnoissaan yhtään selvää syytä hylätä väitteitä, jotka selkeästi puhuvat panteistisestä maailmankatsomuksesta. Siksi ei ole perusteltua nähdä kaikkia panteismin puolesta puhuvia väitteitä vain antinomiona. Aivan yhtä hyvin, samoin perustein, tilanne voitaisiin kääntää siten, että monoteismi nähtäisiin aina vain panteismin antinomiana. Toiseksi, näkisin että ne lainaukset joilla panteismia on hävitetty, voidaan liittää myös aivan toiseen asiayhteyteen.

Selkeästi Eckhart esittää todisteita panteismin puolesta, joita ei voi ohittaa merkityksettöminä. Esimerkiksi: ”Jos Jumala ei olisi kaikissa asioissa, luonto pysähtyisi kuolleena, toimimattomana, ilman tahtoa.” (Eckhart 1990, 31). Tässä ja useissa muissa samankaltaisissa kohdissa Eckhart antaa ymmärtää, että Jumala on kaikkialla vaikuttava voima. Lisäksi Eckhart sanoo: ”Jos Jumala kääntyisi luoduista pois vain hetkeksi, ne häviäisivät tyystin” (Eckhart S40). Eckhart antaa ymmärtää, että mikäli Jumala vetäisi itsensä pois elollisesta, ei mitään olisi. (Eckhart S9) Samoin Eckhart puhuu alusta, jossa kaikki oleva oli yhtä.

”Tosiasiassa puu, kivi ja luu ja kaikki ruoho ovat olleet yhtä niiden ensimmäisessä alussa” (Eckhart S83). Eckhartin mukaan kaikki on lähtöisin samasta alkulähteestä. Hän puhuu myös siitä kuinka kaikki virtaa ulos Jumalasta ja jokaisen olennon elämä on vain paluuta Jumalan luokse. Toisin sanoen kaikki luotu on lähtöisin Jumalasta ja palaa Jumalaan. (Heinimäki 2009, 16-17). Voidaan väitellä siitä millainen riippuvuussuhde luodulla ja Jumalalla on oltava ennen kuin panteismin kaikki merkit vahvasti täyttyvät, mutta sitä ei voida kieltää, ettei Eckhartin jumalkuva sisältäisi myös panteistisiä piirteitä.

Samoin Eckhart sanoo, että Jumalalla on kaikki kätkeytyneenä itseensä, ei tässä tai tuossa erossa, vaan yhtä ykseydessä (Eckhart S83). Näin katsottuna Eckhart olisi helppo nähdä vain ja ainoastaan panteistina, mutta Eckhart sanoo muutakin.

8.3 Panteismin hylkääminen

Lähden käsittelemään panteismin hylkäämistä aluksi Winfried Corduanin ja Coplestonen väitteiden pohjalta, joista etenen väitteiden omaan tulkintaani. Suurin ongelma väitteiden käsittelyssä on, että kattava käsittely vaatisi hyvin paljon tilaa ja vaivaa. Se mihin panteismin hylkääjät näyttävät kuitenkin syyllistyvän on yksipuolinen tulkinta, jossa panteismiä puoltavat väitteet eivät saa huomiota ja painoarvoa. Siitä kenen tulkinta osuu enemmän oikeaan voi jokainen olla mitä mieltä haluaa.

Mikäli kirkon asettamaa tuomiota pitäisi todisteena, niin Eckhartin voisi nähdä panteistina, sillä yksi keskeisistä syytöksistä kohdistui nimenomaan panteismiin. Katollisen kirkon piirissä tätä näkemystä kutsutaan *teologiseksi panteismiksi*. On myös väittäjiä, jotka pyrkivät pitämään Eckhartin tiukasti erossa panteismista. Esimerkiksi teologi Bernard McGinn tulkitsee Eckhartia ensisijaisesti teologina ja katolisen kirkon malliin sopivana. Samoin myös Winfried Corduan, filosofian ja uskontotieteiden professori Taylorin yliopistosta, ei näe Eckhartia selkeästi panteistina, niin kuin jotkut katollisen kirkon piirissä ovat väittäneet. (Corduan 1994, 263-274) Keskeinen tavoite panteismin kieltämisellä on joidenkin kohdalla luultavasti halu kumota kirkon asettama tuomio. On selvä, että jos Eckhartin tahtoo saada katolisen kirkon muottiin, on panteismi pakko saada häviämään.

Corduan näkee, että koska Eckhartin mukaan Jumala on luonut olevan, siksi oleva ja Jumala ovat erillisiä. Siksi ei kyseessä voi olla panteistinen maailmankatsomus koska olevan ja Jumalan väliltä puuttuu molemminpuolinen riippuvuussuhde (Corduan 1994, 266). Corduan näyttää hylänneen täysin Eckhartin ajatuksen, jonka mukaan Jumala luo itsestään ja on kaiken olevaisen *kehä*. (Eckhart S100). Corduan tekee pitkälle menevän metafysisen oletuksen, jota Eckhartin aineisto ei suoraan tue. Näin katsottuna on vaikea nähdä väitettä luodusta ja Jumalasta täysin erillisinä.

Voidaan tietenkin käyttää vain kohtia, joissa Eckhart painottaa Jumalan ja ihmisen erillisyyttä. Tällöin Jumalan toinen merkitys, täydellisyys tavoittelun ihanteena ja pyrkimys ykseyteen ovat kuitenkin avainasemassa. En näe selkeää syytä, tulkita näistä lainauksista pelkästään metafysisistä

ulottuvuutta. Varsinkaan silloin kun asiayhteys ei sitä suoraan tue. Toiseksi Eckhart sanoo: ”Kaikki olennot ovat Jumalassa ja ovat hänen jumaluutensa” (Eckhart S97). On ongelmallista kiertää tätä ja useita samankaltaisia kohtia, jotka tukevat panteismia, ilman että syyllistyy yksipuoliseen tulkintaan.

Ehkä hieman yllättäen myös Copleston esittää vahvasti, ettei Eckhartia voi nähdä minkäänlaisena panteistina. En tiedä miksi hän hylkäsi panteismin mahdollisuuden täysin, sillä hänen perustelunsa jäävät lopulta yksipuolisiksi.

Copleston lainaa Eckhartia 1. ”Mikään ei ole niin erossa kuin Jumala on mistään luodusta olennosta”. 2. ”Jumala on kaikissa olennoissa... ja silti hän on heidän yläpuolellaan” Copleston esittää, että Eckhartin Jumala ei ole millään tavalla riippuvainen luoduistaan ja on heidän yläpuolella, eikä Eckhartia siten voida pitää panteistina. (Copleston 1963, 200-201). Tässä päättelyssä Copleston ei tee täysin oikeutta Eckhartin ajatuksille. Molemmat lainaukset liittyvät kyllä ihmisen ja Jumalan suhteeseen.

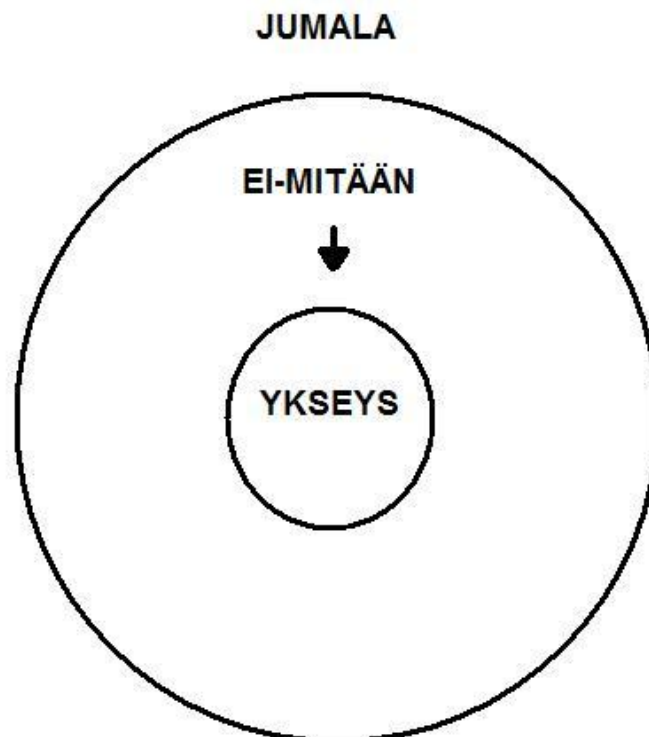
Vaikka Eckhart esittää, että Jumala on ”erossa” luodusta, hän ei koskaan sano, etteivätkö luotu ja Jumala perimmältään olisi yhtä. Kuten sanottu, Eckhartin mukaan kaikki on lähtöisin Jumalasta ja virtaa takaisin Jumalaan. Se mitä Eckhart tarkoittaa ”erossa olemisellä” on, ettei ihminen voi koskaan saavuttaa ykseyttä, ilman että Jumala olisi täyttänyt ihmisen. Samasta asiasta voidaan puhua myös Eckhartin käsittein *ei-oleminen* ja *oleminen*. Ei-oleminen tarkoittaa olemisen vastakohtaa, olla erossa Jumalasta. ”Olla erossa” on siten sama kuin täydellisen ja epätäydellisen välinen ero. Ihminen ei ole se, joka täyttää Jumalan. Kyse on toisinpäin tapahtuvasta prosessista, jossa Jumala täyttää ihmisen, mikäli ihminen näin valitsee. Siksi ”mikään ei ole niin erossa kuin Jumala on mistään luodusta olennosta”. (Eckhart S6, S9, S13a, S13b, S100). Yksinkertaisesti ihminen on aina kaltaisuuden tilassakin, parhaimmillaan epätäydellinen suhteessa *täydelliseen* eli Jumalaan.

Toinen lainaus on tärkeämpi. Jumala, kaikkien olentojen yläpuolella tarkoittaa olentojen ja Jumalan suhdetta. Jumala on yläpuolella, kaiken luojana, mutta myös hierarkkisesti esimerkiksi olemisessä, ymmärryksessä, rakkaudessa ja oikeudenmukaisuudessa. Jos Jumala ei olisi tavoitteena olentojen yläpuolella, olisivat olennot jo saavuttaneet kaikkein täydellisimmän olemisen muodon. Jolloin Jumala, olisi joko alentanut itsensä muiden olentojen tasolle tai vaihtoehtoisesti kaikki olennot olisivat kohonneet Jumalan tasolle. (Eckhart S67, S100). Eckhartille Jumala on ikuisena tavoittelun

kohteena, aina jokaisen luodun yläpuolella, mutta ei selkeästi, yläpuolella erossa, vain metafyyysisesti kuten Copleston asian esittää. Copleston tuo hyvin esille asian yhden puolen, mutta hylkää kokonaan toisen. Siinä on suurin ongelma hänen tulkinnassaan. Lainaus ”Jumala on kaikissa olennoissa... ja silti hän on heidän yläpuolellaan” sisältää tärkeän seikan, jota lähtisin viemään pidemmälle. Nimittäin Jumalan ”kaksijakoisuuden”, joka on läsnä Eckhartin tuotannossa. Kaksijakoisuudella tarkoitan sitä, että vaikka Eckhartin Jumala voidaan nähdä panteistisesti ja ei-panteistisesti, niin koko totuus ei löydy kummastakaan ääripäästä.

8.4 Jumalan kaksijakoisuus

Jumalan kaksijakoisuus on ajatus, joka yhdistää panteismin sekä Jumalan ja ihmisen suhteen, yhdeksi suureksi kokonaisuudeksi. Käsittelemäni lähdeaineisto on pitänyt kokonaisuuden erillään, luoden ajatuksista toisiaan kumoavia vastakohtia, tosin ongelmallisin perustein. Eckhartin aineisto tukee ajatusta Jumalan kaksijakoisuudesta, sillä sen perusteet ovat koko aineistossa, eivät vain yksittäisissä saarnoissa.

Kuva esittää Jumalan kaksijakoisuuden. Jumala on kuvan ympyrä, joka pitää sisällään kaiken. Samoin Jumala on ykseys, kaltaisuus jota kohti oleva pyrkii. 1. ”ei-mitään” tarkoittaa tilannetta, jossa ihminen on erossa Jumalasta. 2. Ykseys taas on tila, jossa ihminen ja Jumala ovat yhtä. Totuus

Eckhartin Jumalan tulkinnasta löytyy siitä, että ei suoraan hylkää jompaakumpaa Jumalan puolta antinimoina, jotka vaikuttavat olevan vain ja ainoastaan vastakohtia. Väitän että asia ei kuitenkaan ole näin. Tässä on tärkeä syy siihen, miksi Eckhartin eriäviä väitteitä ei tule nähdä järjestelmällisesti antinomioina. Kuten sanottu, Eckhart kyllä käyttää antinomioita, mutta kaikesta antinomioiden etsiminen luo hyvin yksipuolisen ja totuudenvastaisen tulkinnan.

On hyväksyttävä, että Jumala on Eckhartin mukaan luonut *itsestään*, kaikki olennot ja kaiken olevaisen. Lisäksi kaikki oleva on Jumalassa, *myös silloin kun on ei-mitään tilassa*, sillä Jumalan ulkopuolella ei ole mitään. Tässä mielessä maailmankuva on selkeästi panteistinen. Lisäksi on hyväksyttävä, että Jumalan korkein muoto on erillinen kaikesta täydellisyydessään. Toisin sanoen, Jumala on Eckhartin mukaan täydellisin ydin, johon kaikki palaa takaisin. Ihminen valitsee ja täydellistyy kohti jumaluutta, kaltaisuutta, ykseyttä Jumalan kanssa.

Näin katsottuna ihminen ja Jumala ovat erossa, mutta tämä ”ero” on Eckhartin mukaan enemmän väliaikainen, sillä ihminen sisimmässään aina tavoittelee kaltaisuutta. Niin pitkään kun oleva elää enemmän *ei-mitään* tilassa, kuin ykseydessä ovat Jumala ja oleva erillisiä siinä mielessä, ettei oleva salli Jumalan täyttää itseään. Tähän panteistin vastustajat näyttävät tarttuneen ja siksi ovat vankasti kieltäneet panteismin mahdollisuuden. En kuitenkaan näe mitään syytä hylätä panteismiä kokonaan. On totta, että ihminen ja Jumala ovat erossa siinä määrin kun ihminen valitsee olla erossa. Ei ole kuitenkaan totta, etteivät kaikki olennot olisi lähtöisin Jumalasta, palaisi Jumalaan ja eläisi Jumalassa. Ei ole muuta kuin Jumala, vaikka ihminen kuinka valitsisi olla ilmentämättä Jumalaa. Yksinkertaisesti *ihminen on Jumalassa ja Jumala ihmisessä*, valinnat vain määrittävät ilmentääkö ihminen Jumalaa vai ei.

Käsittääkseni juuri tässä on Jumalan kaksijakoisuus, joka ei sulje kumpaakaan vaihtoehtoa todella pois, vaan yhdistää molemmat yhdeksi. Ihminen, kuten kaikki oleva ja Jumala ovat yhtä, mutta eivät valinnoista riippuen ykseyden tilassa. Ihminen ja Jumala ovat erossa tai yhtä, siinä määrin kuin ihminen näin valitsee.

10 POHDINTA

Mestari Eckhartin jättämä henkinen perintö osoittautui vaikutuksiltaan huomattavasti laajemmaksi mitä alun perin kuvittelin. Katolisen kirkon tukahduttavista pyrkimyksistä huolimatta Eckhart ei jäänyt unohduksiin, vaan odotti piilossa laajempaa esiintuloa. Erityisesti yllätyksenä tuli miten paljon Eckhart vaikutti C.G Jungin ajatteluun ja siten myös koko psykologian alaan, vähättelemättä yhtään Eckhartin vaikutusta filosofian ja teologian kentillä. Kun Eckhart 1300-luvulla saarnasi hän ei epäilemättä tiennyt miten kauas ja miten monella kielellä hänen sanansa kaikuisivat.

Eckhartin suhteen jää edelleen paljon sanomatta. Totuus on, että tehdäkseen täyden oikeuden Eckhartille olisi sivuja varattava vähintään 200 - 300. Sivumäärän voisi helposti vielä kertoa kahdella jos mukaan lisäisi Eckhartin pohjalta tehdyt omakohtaiset jatkomietinnät. Sivumäärä voisi luultavasti ylittää tuhat jos ryhtyisi tarkemmin tutkimaan Hegelin, Heideggerin, Schopenhauerin ja Jungin käsityksiä ja suhdetta Eckhartin opetukseen.

Monin osin Eckhartin ajatuksista jää kaipaamaan lisätietoja ja toivoisi, että materiaalia olisi säilynyt enemmän. Tahdon ja ymmärryksen suhteesta olisin kaivannut enemmän tietoa. Samoin etiikka on osa-alue, joka tulee kyllä hyvin esille, mutta ei välttämättä tyydytä tarkempia vastauksia janoavaa lukijaa. Eckhart ei selvästi tahtonut antaa kaikkea liian selkeänä ja tavanomaisena.

Eckhartin tulkinnassa on kyse yhtä aikaa koottavasta palapelistä, sekä sirpaleiksi isketystä peilistä. Lukijan on kerättävä hiljalleen kaikki palapelin palat yhteen, ja katsottava millainen kuva Eckhartin ajatuksien pohjalta syntyy. Samoin on tehtävä peilin sirpaleiden kanssa, jotka hiljalleen paljastavat lukijan minäkuvan ja tarkentavat omakohtaisia vastauksia. Siitä mitä Eckhart loppujen lopuksi kaikella tarkoittaa, emme voi koskaan saada lopullista, ehjää kuvaa. Voimme kuitenkin ymmärtää millaisia vastauksia annamme itse. Eckhartin syvempi merkitys löytyy vain ja ainoastaan tarttumalla haasteeseen löytää vastauksia myös *itse*. Samasta syystä Eckhartista on syntynyt myös paljon erilaista tulkintaa, myös tulkintaa joka ei tee oikeutta Eckhartille.

Yksi huomattava seikka on miten harvassa filosofian historian kirjassa Mestari Eckhart on ylipäättään mainittu, saati sitten käsitelty laajemmin. On myös valitettavaa, että useissa englanninkielisissä yleisteoksissa Eckhartin ajatuksia käsitellään liian mustavalkoisesti ja kapeasti. Englanninkielinen tulkittu aineisto Eckhartista osoittautui monin osin puutteelliseksi, jopa virheelliseksi. Luulen suurimmaksi syyksi tähän olevan liian yksioikoisen tulkinnan. Toinen syy on,

että Eckhartista on tehty johtopäätöksiä vain yksittäisten saarnojen perusteella. Kolmas syy on selkeä halu sovittaa Eckhart tiettyyn teologiseen muottiin sopivaksi. Neljäs syy on, että Eckhartin on väitetty käsittelevän metafysiikkaa, silloinkin kun asia ei ole näin. Yksinkertaisesti käsite Jumala, ei ole *aina* liitoksissa todellisuuden perimmäiseen rakenteeseen, vaan Jumalan ilmenemiseen ihmisessä.

Eckhartista on kirjoitettu ja sanottu asioita, jotka eivät ole selvästi totta tai eivät tavoita Eckhartin perimmäisiä ajatuksia. Eckhart jo aikalaisille syyttäjilleen sanoi, ettei heidän ymmärrys riitä selvästi käsittämään mitä Eckhart todella tarkoittaa. Lähden liikkeelle samasta ajatuksesta, sillä selvästi Eckhartia on ymmärretty väärin.

Virheellistä tulkintaa syntyy helposti jos lähtee etsimään merkityksiä suhteessa valmiiseen oppirakennelmaan tai käsitekarttaan. On tärkeä antaa Eckhartin itse määritellä käsitteensä. Ei tule myöskään etsiä aina "joko tai" vaihtoehtoja, edes Eckhartin esittämiä "antinomioita" ei tule pitää itsestään selvästi vastakohtina. On myös opittava "suodattamaan" Eckhartin esittämät ristiriidat. Ennen kaikkea tulee etsiä sanojen takana piilevää syvempää rakennetta, suhteessa koko tuotantoon. Selkein haaste on aineiston hajanaisuus, joka pakottaa kokoamaan asiat yhteen hitaasti.

Hitauden etuna on, että samalla kun Eckhartin ajatuksista koottava palapeli hiljalleen paljastaa itseään, myös lukijalla on aikaa tutustua ja täsmentää omaa peilikuvaansa ajan kanssa. Jos kaikki olisi selkeässä järjestyksessä, ja yhteen koottuna tapahtuisi koko prosessi nopeasti, eikä syntyisi ajan suomaa ajatuksien jäsenystä ja asioihin uudelleen palaamista. Kun ajatukset hiljalleen jäsenyivät ja kokonaiskuva alkaa selkeytyä, myös vaatimus lukijan peilikuvan eheydestä korostuu. Kirjahyllyssä Eckhart on kuin viinitynnyri, jonka tulee sopivina annoksina maistellen antaa hiljalleen kypsyä parhaaseen makuunsa.

Nostan lopuksi esille yhden Eckhartin ajatuksiin pohjautuvan pohdinnan. Kaikessa Eckhart painottaa kokemuksellisuuden merkitystä. Asiat tulee kokea todeksi, elää todeksi. Vain siten olemme sitä, mitä todella olemme. Ei ole merkitystä miten paljon tiedämme tai millaisia taitoja omaamme, jos emme elä todeksi korkeinta mahdollista versiota itsestämme. Kaikki muu on epäoleellista, jos emme todella tavoittele koko elämän lävistävää totuutta ja elä sitä todeksi. On helppoa sanoa: "tiedän että näin olisi oltava" tai "olisin onnellisempi jos...". Jos tyydymme vain haaveilemaan, jätämme kaiken puolitiehen. Haaste on kohota yli *jossittelusta* ja *pitäisi* vaiheesta,

yhä enemmän kohti näin minä olen, näin minä tiedän ja näin minä teen tilaa. Aina nousten yli seuraavan portaan kynnyksen ja tavoitellen yhä korkeampaa elämisen taitoa.

Kaiken perustana on, se mitä olemme ja miten olemme. Oleminen on jokaisen ajatuksen, sanan ja teon taustalla. Oleminen, olla kuten tiedämme parhaaksi mahdolliseksi. Se vaatii valtavan suurta vastuullisuutta, ennen kaikkea vastuun kärsivällistä kantamista. Jokaisen hetken tavoitteena toimia korkeimman mahdollisen ymmärryksen ja rakkauden mukaisesti, asettaa suuren vastuun ihmisen harteille. Juuri näin Eckhart jokaista kehottaa tekemään. Jokaisella on vastuu valinnoistaan, ymmärryksestään ja itsensä kehittämisestä. Voimme valita tehdä kasvusta ja kehityksestä tietoisemman prosessin. Se millainen minä olin viisi vuotta sitten, on erilainen kuin mitä olen nyt. Päätöksellä siitä millaisen version aion luoda itsestäni, seuraavan viiden vuoden aikana, on pitkälle kantavat seuraukset, mutta vain jos todella päätän tehdä asialle jotain, *olemalla* enemmän kuin nyt olen. Mitä tietoisemmin ja vahvemmin pyrimme luomaan itseämme, sitä enemmän voimme varmasti vaikuttaa, siihen millaisen version itsestämme luomme. Aivan kuten välinpitämättömyydellä on seurauksensa, samoin on tietoisella itsensä kasvattamisella.

Vastuu valinnoista tulee kantaa kaikilla tasoilla, ei vain näennäisesti ystävällisenä hymynä tai onnen näytelmänä. On mentävä syvemmälle. On kyettävä ylittämään kaikki näennäisen totuuden rajat. On päästävä kohti todellisinta totuutta, aidointa olemista ja selkeintä itsetietoisuutta. On uskallettava nähdä itsensä sellaisena kuin on, ilman vähättelevää sävyä, ilman kiertoilmauksia. Olla sellaisena kuin todella on, avoimesti, edes ensin itselleen. Eckhartin sanoin olla kuten Jumala on.

Samasta syystä Eckhart kiinnittää ensin huomiota siihen mitä ja miten olemme. Kaikista voimakkaimmat muutokset ihmisenä syntyvät olemisen tasolla. Ensin on oltava, todella oltava se mitä on. Olemista on jalostettava, työstettävä ja saavutettava tila, josta todella voimme toimia vapaampana häiriöistä. Käytännön teot, olivat ne millaisia tahansa, saavat pohjansa siitä mitä olemme. Jos olemisen pohja on epävakaa, myös me olemme epävakaita. Saatamme vaihtaa suuntaa kuin tuuliviiri, sen mukaan mistä milloinkin tuulee. Pysyvin ja vakain tila syntyy kun löydämme rauhan ja voiman olemisen tasolla.

Jos olemisen tapa on niin vahva, kuin mihin Eckhart jokaista puskee, ei ole väliä sillä miten muut suhtautuvat tai mitä yleinen mielipide sanoo. Oleminen on kuin vuori, joka ei väisty. Kuin puu, joka ei taivu. Olla raudanlujasti, se minkä tietää totuudeksi, välittämättä mitä muut ajattelevat. Todelliset ja pysyvät muutokset syntyvät, kun on noussut omalle vuorelleen ja päättänyt pysyä huipulla.

Silloin ihminen ei enää kaadu vastustuksen edessä, ei mielistele, ei pelkää toimia totuudenmukaisesti. Vain siten on mahdollista olla aidosti varma ja luoda rakkautta todeksi. Ollakseen rakkaudellinen kuten Eckhart sanoo, on ensin kohottava kaiken yläpuolelle, että rakkaus voisi todella elää.

Totuus on vahva, eikä kenenkään tulisi väistyä totuudessa. Näin Eckhart asettaa vaatimuksen, jota on helppoa pitää mahdottomana elää. Elää todeksi korkeinta totuutta ja rakkautta. Kyse on valinnasta. Valinnasta sen suhteen antaako periksi vääryyden edessä. Tai puuko silloinkin kun tietää ja näkee, että asiat eivät nyt mene sen mukaan, mitä kutsumme hyväksi ja hyvyudeksi. Mitä useammin ihmiset tekevät näin, sitä vakaammin samat kaavat pysyvät yllä. Vääryyden salliminen on valinta. Samoin on valinta nähdä vääryys ja toimia toisin.

Totuuden todeksi eläminen on rikkoa näitä kaavoja, myös silloin ja erityisesti silloin kun ne tuntuvat vähäpätöisiltä. Hyväksymmekö toista pilkkaavan "huumorin" vain siksi, että kokisimme itsekin ylemmyyttä? Tai olemmeko välittämättä itsekkäistä ajatuksistamme? Puutummeko kauniisti puettuihin sanoihin joiden tarkoitus on manipuloida? Uskallammeko sanoa vastaan vaikka enemmistö ei olisi puolellamme?

Saatamme ajatella, että mitä väliä sillä on kun valintamme ovat kuin tuhkaa tuulessa muutaman hetken kuluttua, eikä mitään säilynyt. Se mikä pysyy, on ensisijaisesti mitä me olemme, ja miten jatkuvasti määrittelemme itsemme suhteessa itseemme ja muihin. Jokainen valinta, oli sitten kyse ajatuksesta, sanasta tai teosta on näiden suhteiden määrittelemistä. Päätämme jokaisena hetkenä millaista versiota itsestämme elämme todeksi. Jokainen hetki on luomistyötä, jokainen hetki on valintojen vahvistamista. Jokainen ihminen tekee näitä valintoja, joka hetki. Tällä yhteisellä luomistyöllä myös luomme meitä ympäröivän maailman, samoin kaikki maailmassa vallitsevat arvot sekä suhteet.

Se mitä valitsemme, tulee todellisuudeksi itsellemme, ja yhteisenä luomistyönä vähitellen kaikille. Voimme tuodittautua ajatukseen, että ei yksi ihminen vaikuta tai ettei jokaisella valinnalla ole väliä. Samoin voimme valita ajatella, että kaikki tapahtuu muualla, jossain kaukana. Totuus kuitenkin on, että jokainen ihminen on osallisena tässä yhteisessä maallisessa projektissa, jossa maailmassa joko rakkauden määrä vähenee tai kasvaa. Jokainen on vastuussa, jokaisella on vastuu itsestään ja valintojensa vaikutuksista. On valinta olla välinpitämätön. On valinta olla tietämätön. Samoin on valinta välittää ja kehittää ymmärrystään.

Yksi ihminen voi tuntua vähäpätöiseltä osalta maailmassa, samoin valintojen vaikutus kokonaisuuteen äärimmäisen vähäiseltä. Ei voida kuitenkaan kiistää, ettei jokainen nykymaailmassa vallitseva rakenne olisi joskus ollut vain jonkun ajatus. Demokratia tai kapitalismi oli joskus vain ajatus, niin hyvässä kuin pahassa, joihin moni ei uskonut. Vähitellen ajatukset keräävät voimaa taakseen, voivat lopulta toteutua ja jäädä vallitsevaksi suuntaukseksi. Samalla tavalla myös jokaisen esimerkillä ja olemisen tavalla on voimaa, joka vaikuttaa vähintään ihmiseen itseensä, siten lopulta aina myös toisiin ihmisiin. Se mitä olemme, on aina vaikutussuhteessa muihin ihmisiin. Voimme valita vähätellä itseämme, vaikutustamme tai kantaa vastuun, oli vaikutus miten pieni tai suuri tahansa.

Ennen kaikkea jokainen hetki ja jokainen valinta nousee tärkeäksi ihmiselle itselleen, jos hän on valinnut tavoitella, olla tietoisempi, rakkaudellisempi ja oikeudenmukaisempi. Merkitys elämälle syntyy tällöin tahdosta olla enemmän kuin laiva tuuliajolla. Voimme myös valita olla välittämättä ja antaa tuulen kuljettaa, elämän vain tapahtua, ilman että otamme vastuuta jokaisesta hetkestä. Voimme valita olla asettamatta itsellemme minkäänlaisia henkisen kasvun tavoitteita. Eckhartin sanoin, voimme valita elää tietämättömyydessä. Se valinta on helppo tie, sillä se vaadi mitään, mutta ei myöskään anna muuta kuin materian maailman halujen tyydytystä, jossa tyytymätön mieli ei koskaan ole tyytyväinen. Millään tavalla tietämättömyyden valinta ei auta ketään, ei edes ihmistä itseään onneen.

Elämä voi olla arkinen suoritusrata, josta selviämme pienin haastein ja toistuvien rutiinein päivästä toiseen. Kukaan ei aseta Eckhartin asettamia haasteita eteemme. Jokaisen on tehtävä se itse. On otettava vastuu ja kannettava se. On kiivettävä ylös kehityksen portaita, ja nähtävä palkinto ennen kaikkea siinä mitä on ja millaiseksi päättää kasvaa. Kukaan ihminen ei välttämättä koskaan tule palkitsemaan häntä, joka ponnisteli läpi elämän tullakseen tietoisemmaksi, rakkaudellisemmaksi ja oikeudenmukaisemmaksi.

Palkinto on siinä, että näkee itsensä kasvavan. Kuten isä on ylpeä lapsensa hyvistä teoista, on ihmisen oltava ylpeä omista henkisen kasvun saavutuksistaan. Siihen ei tarvita todistuksia, diplomeita tai olalle taputuksia. Ennen kaikkea palkinto on henkisen kasvun hedelmissä, siinä että, näkee ylittäneensä vanhat tavat, parantaneensa menneisyyden traumat ja luoneensa itsestään yhä kauniimman version.

LÄHDELUETTELO

- Caputo J. D 1990. The Mystical element in Heideggers thought. Ohio University Press.
- Claud Field M.A 1909. Meister Eckhart Sermons, First time translated into English. London: H. R. Allenson, LTD.
- Copleston Fredrick 1963. A History of philosophy: Volume 3. Late mediaeval and Renaissance Philosphy. Image Books. New York.
- Copleston Fredrick 2002. Religion and The One. Philosophies east and west. Continuum. London. New York.
- Drazenovich George 2003. The metaphysical and Social context of Meister Eckhart. Quodlibet Journal: Volume 5 Number 1.
- Friesen Glenn J. 2008. The Relation of Jung's psychology to Meister Eckhart and Jacob Boehme. Muistiinpanot luennolta: C.G Jung institute, Küsnacht (June 21-22, 2005).
- Harmless William, S.J. 2008. Mystics. Oxford University Press.
- Kao Caroline Jui-yui 2006. Returning home: A comparative study of Zhuang Zi and Meister Eckhart. San Jose State University.
- Magee Glenn Alexander 2001. Hegel and the hermeneutic tradition. Cornell University Press.
- Mannion Gerard 2003. Schopenhauer, morality and ethics. The Humble Path to Ethics. Ashgate Publishing Limited.
- Marenbon, John 1998. Routledge history of philosophy: Medieval philosophy, Volume 3. Routledge, Lontoo.
- Mestari Eckhart 2009. The Complete Mystical Works of Meister Eckhart. Crossroad publishing company. (Kääntäjä Maurice O'C Walshe)

Mestari Eckhart 2009. Sielun syvyys. Basam Books Oy. (Kääntäjä Kai Pihlajamaa)

Mestari Eckhart 1941. Meister Eckhart. A modern translation. Harper torchbooks. New york.
(Kääntäjä: Raymond Bernard Blakney)

Raymond Bernard Blakney 1941. Johdanto teoksessa: Meister Eckhart. A modern translation.
Harper torchbooks. New york.

Sattler R. Gary 1992. Great Thinkers of Western World. Harper Collins Publishers.

Suzuki D.T 1957. Mysticism: Christian and Buddhist. Routledge, Lontoo, New York.

Ursula Flemming 1990. The Man From Whom God Nothing Hid. A compressiver and organized
selection from his writings. Templegate Publishers. Springfield, Illinois.

Winfried Corduan 1994. A Hair's breadth from pantheism: Meister Eckharts God-centered
spirituality. Jets 37/2, 263-274, June 1994

The Eckhart society. <http://www.eckhartsociety.org/eckhart/eckhart-man> (luettu 10.2 2012)

Saarnat

Lista saarnoista, joihin työssäni viitataan. Saarnat on listattu samassa järjestyksessä kuin kirjassa *The complete works by Meister Eckhart*. Poikkeuksena seitsemän viimeistä saarnaa, jotka löytyvät kirjasta *sielun syvyys*.

1. Dum medium silentium tenerent omnia et nox in suo cursu medium iter haberet, etc.
2. Ubi est qui natus est rex judaeorum?
3. In his quae patris mei sunt, oportet me esse
4. Et cum factus esset jesus annorum duodecim etc.
5. Deus charitas est et qui manet in charitate in deo manet et deus in et
6. Intravit jesus in templum del et ejiciebat omnes vendetes et ementes
7. Videte qualem charitatem dedit nobis pater, ut filii del nominemur et simus
8. Intravit jesus in quoddam castellum et mulier quaedam exceptit illum etc.
9. Intravit jesus quoddam castellum, et mulier quaedam, martha nomine, exceptit illum etc.
10. Moyses orabat dominum suum
11. Mulier, venit hora et nunc est, quando veri adoratores adorabunt patrem in spiritu et veritate
12. Hoc est praeceptum meum, ut diligatis invem sicut dilexi vos
- 13a. In hoc apparuit caritas dei in nobis, quoniam filium suum unigenitum misit deus in mundum ut vivamus per eum
- 13b. In hoc apparuit caritas dei in nobis
- 14a. Nimetön
- 14b. Quasi vas Aureum Solidum Ornatum omni lapide pretioso
15. Mortuus est et revixit, perierat et inventus est
16. Convalescens praecepit eis, ab ierosolymis ne discederent etc.
17. Ego elegi vos de mundo
18. Praedica verbum, vigila, in omnibus labora
19. Surrexit autem saulus de terra apertisque oculis nihil videbat
20. Post quam completi erant dies. Puer jesus portabatur in templum. Et ecce, homo erat in jerusalem, cui nomen simon etc.
21. Qui odit animam suam in hoc mundo etc.
22. Misit dominus manum suam et tetigit os meum et dixit mihi etc... ecce constitio te super gentes et regna
23. Spiritus domini replevit orbem terrarum etc.

- 24a. Vidi supra montem agnum statem etc.
- 24b. Nimetön
25. Nunc scio vere quia misit dominus angelum suum
26. Vidi Civitatem sanctum Jerusalem descendentem de caelo etc.
27. Gaude in domino, iterum gaudete.
28. Missus est gabriel angelus etc.
29. In illos tempore missus est angelus gabriel a deo: ave gratia plena, dominus tecum
30. Beatus es, simon bar jona, quia caro et sanguis etc.
31. Vir meus servus tuus mortuus est.
- 32a. Nimetön
- 32b. Homo quidam fecit cenam magnam etc.
33. Si consurrexistis cum christo, que sursum sunt etc.
34. Maria magdalena venit ad monumentum etc.
35. Sta in porta domus domini et loquere verbum
36. adolescens, tibi dico: surge
37. adolescens, tibi dico: surge
38. Stetit jesus medio discipulorum et dixit: pax etc.
39. Venit jesus et stetit in medio
40. omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est
41. Modicum et non videbitis me, etc
42. Modicum et iam non videbitis me
43. Qui sequitur justitiam diligetur a domino. Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam, quoniam saturabuntur.
44. Qui mihi ministrat me sequatur, et ubi ego sum, illic et minister meus erit.
45. In omnibus requim quaesivi
46. Haec est vita aeterna, ut cognoscant te, solum deum verbum, et quem misisti, jesus christum
47. Haec est vita aeterna
48. Ecce ego mitto angelum meum etc.
49. Ecce mitto angelum meum.
50. Surge: illuminari iherusalem etc.
51. Homo quidam nobilis abiit in regionem longinquam accipere regnum et reverti
52. Consideravit semitar domus suae et panem otiosa non comedit
53. Ave gratia plena dominus tecum!

54. Compulit jesus discipulos ascendere in naviculam et praecedere eum trans fretum
55. Nimetön
56. Nolite temere euo qui corpus occidunt, animam autem occidere non possunt
57. Qui audit me non confundetur
58. Euge serve bone et fidelis etc
59. Justus in perpetuum vivet et apud dominum est merces eius
60. Nimetön
61. Egredietur virga de radice jesse et flos de radice eius ascendet et requiescet super eum spiritus domini
62. Quis, putas, puer iste erit? Etenim manus domini cum ipso est
63. Manete in me. Beatus vir qui in sapientia morabitur.
64. Fluminis impetus laetificat civitatem dei: sanctificavit tabernaculum suum altissimus
65. Justi aetum in perpetuum vivent et apud dominum est merces eorum
66. In debus suis placuit deo et inventus est justus
67. Quasi stella matutita in medio nebulae et quasi plena in diebus suis lucet et quasi sol refulgens, sic iste refulsit in templo dei.
68. Impletum est tempus elizabeth
69. Scitotem quia prope est regnum dei
70. Deus caritas est
71. Et nunc sequimur te in toto crode, et timemus te, et quaerimus facie tuam
72. Populi eius qui in te est, misereberis
73. Dilectus deo et hominibus, cujus memoria in benedictione est. Similem illum fecit in gloria sanctorum
74. Dilectus deo et hominibus, etc.
75. Expedit vobis, etc. Vado parare vobis locum, etc.
76. Misericordia domini plena est terra etc.
77. Deus caritas est, etc.
78. Nimetön
79. Adolescens tibi dico: surge
80. Adolescens, tibi dico: surge
81. Sancti per fidem vicerunt regna
82. In occisione gladii mortui sunt
83. Haec docit dominus: honora patrem tuum, etc.
84. Puella, surge

85. Puella, surge
86. Nimetön
87. Beati pauperes spiritu quia ipsorum est regnum caelorum
88. Mandatum novum do vobis ut diligatis invicem sicut dilexi vos
89. Beatus venter, qui te portavit, et ubera, quae suxisti
90. Ego ex ore altissimi providi
91. Laudate caeli et exultet terra. Ego sum lux mundi
92. Induimini dominum jesum christum
93. Eratis enim aliquando tenebrae, nunc autem lux in domino
94. Homo quidewm erat dives, etc.
95. Videns jesus turbas, ascendit in montem, etc.
96. Renovamini spiritu mentis vestrae
97. Unus deus et pater omnium
98. Noli timere eos
99. In diebus suis placuit deo
100. Sankt Johannes sah in einer Schau
101. Nolite timere eos, qui corpus occidunt, animam autem occidere possunt
102. In diebus suis deo et inventus est iustus
103. Iusti vivent in aeternum

Opetuspuheet

Lista opetuspuheista joihin viitataan työssäni. Opetuspuheet olivat munkeille suunnattuja opetuksia. Järjestys on sama kuin kirjassa *Sielun syvyys*.

1. Todellisesta kuuliaisuudesta
2. Kaikken voimakkaimmasta rukouksesta ja kaikken korkeimmasta teosta
3. Itsestään kiinni pitävistä ihmisistä, jotka ovat täynnä itsekästä tahtoa
4. Luopumisen merkityksestä sekä sen sisäisestä ja ulkoisesta harjoittamisesta
5. Hyvyyteen kiinnittymisestä
6. Eriytyneisyydestä ja suhteestamme Jumalaan
7. Miten liitämme tekoihimme parhaan mahdollisen ymmärryksen
8. Hengelliseen kehitykseen liittyvistä jatkuvista ponnisteluista
9. Taipumus syntiin edistää aina lopulta ihmisen kehitystä
10. Oikeamielisen ihmisen hyveestä ja tahdon rajattomista mahdollisuuksista
11. Mitä meidän pitäisi tehdä, kun Jumala kätkeytyy meiltä, emmekä löydä häntä
12. Synneistä ja siitä mitä meidän pitäisi tehdä, kun havaitsemme synnin itsessämme
13. Kahdenlaisesta katumuksesta
14. Todellisesta luottamuksesta ja toivosta
15. Ikuista elämää koskevasta kahdenlaisesta varmuudesta
16. Oikeasta katumuksesta ja pyhästä elämästä
17. Rauhan ja tyytyväisyyden säilyttämisestä arjen elämässä, sekä Jumalan seuraamisesta
18. Elämän nautinnoista ja eteemme tulevista erilaisista tilanteista
19. Miksi Jumala usein sallii aidosti hyvien ihmisten tulevan estetyiksi heidän hyvissä teoissaan
20. Meidän Herramme ruumista; miten usein ja millä tavalla ja millaisella hartaudella vastaanotamme sen
21. Ahkeruudesta
22. Jumalan johdattamasta elämän suunnasta
23. Sisäisestä ja ulkoisesta toiminnasta